

lambrettas cotxe in crescendo
 espectador COI moto statu quo
 azzurra black stars alter ego
 subidón mate
 savoir faire tour de force
 déjà vu LEB OR
 corfbol curvone FIFA
 moggigate empatar
 campionat giro básquet bonus
 sessió center maratón triomf
 el trident
 selecció pròrroga
 Gp NBA
 orelluda biatló
 jocs olímpics motociclisme
 entrenador heptatló
 alpinisme NBL
 skyblues
 judoka
 canarinha dopatge futbolista tècnic ipso facto
 red devils
 lideratge final triatleta
 MVP ciclisme partit títol èxit la prioritat esportista
 atletisme
 ACB LFP trial cros
 modus operandi ciclocròs premier league
 faraons tennis golf surf
 vintage còrner
 fumata blanca cum laude
 scudetto etapa surf
 colchonero amateur
 aussie campió victòria
 tormalet taekwondo
 way points rojillos
 sorpasso plantilla waterpolo
 entrenar trade deadline
 clàusula de la por
 lleons de teranga categoria atleta hegemonia
 warm up top 10
 xut voleibol
 UEFA alley oop KO
 charrúa judo TAS
 karma paradinha pilot
 hispalenses eurolliga
 esquador txuri-urdin

ESTUDI
 etimològic
 del lèxic esportiu

Per Pere IV

---

mountain bike coast to coast
 sweet revenge riders rugbi
 the best
 cheerleader feeling
 citizens clarets
 general manager
 pitch & putt
 hoquei gol matx
 pole poltres lider
 superbike grand chelem open killer
 futsal hat-trick
 putt gunners
 fan zone
 goal average
 play-off tie-break hall of fame
 surf còrner
 premier league
 tennis golf
 vintage

INDEX

INTRODUCCIÓ	5
INTRODUCCIÓ.....	6
PART TEÒRICA.....	7
1.- L'ORIGEN DEL LÈXIC CATALÀ	8
2.- L'ETIMOLOGIA.....	9
2.1.- DEFINICIÓ	9
3.- FORMACIÓ DE PARAULES.....	10
3.1.- RECURSOS LINGÜÍSTICS INTERNS.....	10
3.1.1.- Derivació	10
3.1.2.- Composició	10
3.1.3.- Onomatopeia.....	10
3.1.4.- Abreviacions	10
3.2.- RECURSOS LINGÜÍSTICS EXTERNS.....	11
3.2.1.- Mots patrimonials	11
3.2.2.- Cultismes	11
3.2.3.- Neologismes	12
4.- LA NEOLOGIA.....	13
4.1.- MÈTODES D'ESTUDI. L'OBNEO.....	13
5.- MÈTODE DE CREACIÓ D'UN NEOLOGISME	14
5.1. LA NEOLOGISMES DE FORMA	14
5.1.1.- Per Derivació.....	14
5.1.2.- Per Composició.....	16
5.1.3.- Per Truncació.....	17
5.2.- NEOLOGISMES DE SIGNIFICAT	17
5.2.1.- Metàfora i eufemisme.....	18
5.2.2.- Frases fetes	18
5.3.- PER ADAPTACIÓ D'UN MANLLEU O CALC.....	18
5.3.1.- Manlleus.....	18
5.3.2.- Calcs	19
BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA.....	20
PART PRÀCTICA	21
6.- MÈTODE DE TREBALL	22
7.- FITXES	23
8.- ESTUDI DE LES DADES	80
8.1.- ESTUDI DELS MOTS SEGONS EL RECURS LINGÜÍSTIC EXTERN UTILITZAT	80

8.2.- ESTUDI DELS NEOLOGISMES SEGONS EL SEU PROCÉS DE FORMACIÓ	82
8.3.- ESTUDI DELS MANLLEUS SEGONS SEGONS L'IDIOMA D'ORIGEN	84
CONCLUSIONS.....	86
GLOSSARI.....	87
AGRAÏMENTS	88
BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA.....	89
ANNEXOS	92

INTRODUCCIÓ

INTRODUCCIÓ

L'origen de les paraules és un tema que m'ha interessat des de ben petit i he pensat que estaria bé que fos el meu treball de recerca.

A mi m'agrada molt l'esport, m'apassiona i actualment jugo a hoquei, he pensat que podria relacionar les dues coses. En la part de recerca i observació, em fixaré en el vocabulari que s'utilitza en el món de l'esport i concretament en l'hoquei.

El treball tindrà tres parts:

- ✓ Una part més teòrica, en la qual buscaré informació sobre l'etimologia, l'estudi de l'origen de les paraules, sobre la incorporació de noves paraules al nostre vocabulari, procediments de formació de paraules, expressions llatines... Utilitzaré la informació de llibres relacionats amb el tema, pàgines web, persones relacionades amb l'esport, mitjans de comunicació...
- ✓ Una part d'observació recollint el lèxic esportiu que pugui aparèixer a L'Esportiu comarques gironines d'El Punt-Avui des de Gener fins a Juny.
- ✓ Una part d'anàlisi, en que pretenc buscar l'etimologia de les paraules que hauré buscat anteriorment en el diari L'Esportiu comarques gironines d'El Punt-Avui; l'estudi dels resultats i conclusions.

L'objectiu del meu treball és saber d'on venen les paraules que he anat aprenent al llarg del temps, vinculant-ho amb el món de l'esport i de l'hoquei. Al principi del treball em vaig fer una sèrie de preguntes, que espero pogué respondre al final del treball:

- ✓ -D'on provenen la majoria de les paraules del lèxic esportiu?
- ✓ -Quins són els processos de formació més utilitzats?
- ✓ -Quines són els neologismes que s'utilitzen més habitualment en els diaris?
- ✓ -En quina freqüència?

Espero que quan acabi el meu treball no només m'hagi ajudat a mi a saber d'on provenen algunes de les paraules del món esportiu sinó també a tots els lectors que n'estiguin interessats.

PART TEÒRICA

1.- L'ORIGEN DEL LÈXIC CATALÀ

Amb l'arribada dels romans a la Península Ibèrica va començar la romanització, un procés pel qual els pobles varen adoptar una llengua, el llatí, una cultura, la romana i una forma de vida; de manera que la majoria de les llengües preromanes van desaparèixer.

Amb la caiguda de l'imperi Romà, es va trencar la unitat entre els territoris i cada un va desenvolupar la seva pròpia variant del llatí. A la meitat nord de Catalunya el llatí va evolucionar cap al català. Aquest procés també es va veure influenciat per altres llengües, anteriors o posteriors a la romanització.

Substrat: són els elements lingüístics preromans que van influir en el llatí i que s'han conservat en català. El llatí va rebre la influència dels pobles conquistats pels romans: ibers, celtibers, celtes i bascos. Exemples lèxics serien *esquerre, isard, banya, maduixa...*

Adstrat: és la influència que ha rebut el català per veïnatge o per raons polítiques i comercials. El català ha estat influït pel castellà, el francès, l'italià i l'anglès. Exemples lèxics serien *amo, xofer, soprano, sandvitx...*

Superstrat: són elements lingüístics posteriors a la romanització, provinents del germànic i de l'àrab, incorporats a la llengua catalana. El català va rebre la influència del germànic i de l'àrab. Exemples lèxics serien *safata, blau, guerra...*

2.- L'ETIMOLOGIA

2.1.- DEFINICIÓ

“Branca de la filologia¹ que estudia les etimologies dels mots i llur evolució i semàntica.”

(Font: DIEC2)

Prové del llatí *etymologia*, i aquest del grec *etymología*, compost de *étymos* “veritable” i *logos* “mot”. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

L'etimologia, doncs, és una ciència que estudia el significat de les paraules, quina és la seva font, quina és la seva relació amb altres paraules i com varia la seva forma i significat al llarg del temps. El seu primer objectiu és buscar l'arrel, la data d'entrada a la llengua.

Per a què serveix l'etimologia?

- ✓ Per conèixer l'origen de la nostra llengua.
- ✓ Per comprendre el significat de les paraules.
- ✓ Per ampliar el nostre vocabulari i perfeccionar l'ortografia.
- ✓ Per conèixer la història i la cultura dels pobles per mitjà de la llengua.

---

¹ Ciència que estudia la llengua en totes les seves manifestacions.

3.- FORMACIÓ DE PARAULES

El lèxic d'una llengua va evolucionant i ampliant-se constantment, degut a la necessitat de posar nom, tant a nous descobriments científics i tècnics, com a les noves manifestacions culturals, de moda, etc..., i fins i tot als canvis en el comportament de la societat.

La llengua disposa d'un gran nombre de mecanismes per a la formació de nous mots:

3.1.- RECURSOS LINGÜÍSTICS INTERNS

Serveixen per crear nous mots a partir dels mots que ja existeixen en la nostra llengua.

3.1.1.- Derivació

És un dels procediments per a la formació de nous mots, afegint **morfemes derivatius o afixos** (prefixos, infixos, sufixos) a un lexema. Alguns exemples són:

- Mot primitiu: *mar, president, Canadà.*
- Mot derivat: *ultramar, vicepresident, canadenc.*

3.1.2.- Composició

És el procés que fa que dos o més mots amb significat propi en formin un de nou, amb un significat nou i diferent. Alguns exemples són:

- Mot primitiu: *salvar, vides, blau, grana.*
- Mot compost: *salvavides, blaugrana.*

3.1.3.- Onomatopeia

Són mots que imiten sons o sorolls estretament relacionats amb el concepte que representen. Poden tenir la categoria de nom, adverbi o verb. Alguns exemples són:

- *Glop-glop, xip-xap, fer la viu-viu.*

3.1.4.- Abreviacions

El llenguatge tendeix a abreujar mots massa llargs, especialment els d'origen culte. Hi ha dos mecanismes per escurçar-los: la **sigla** o **acrònim** i l'**apòcope**. Alguns exemples són:

- Nom: *Universitat de Girona, Alta Velocitat Espanyola.*
- Acrònim: *UdG, AVE.*
- Mot: *automòbil, fotografia.*
- Apòcope: *auto, foto.*

3.2.- RECURSOS LINGÜÍSTICS EXTERNS

Incorporem mots que pertanyen a altres llengües.

3.2.1.- Mots patrimonials

“1. En història de la llengua, dit del mot o de la forma que ha sofert l'evolució fonètica normal, segons les lleis fonètiques pròpies d'aquella llengua, en oposició a mot savi o cultisme.

2. Dit del mot al qual ha estat atribuïda una etimologia que no és l'autèntica.” (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana).

Són els mots que ens han arribat per transmissió oral, del llatí vulgar o popular, és a dir, del llatí que parlava el poble. Amb el pas del temps s'han anat modificant de tal manera que alguns mots de vegades semblen diferents. Són una característica de la nostra llengua que la fa diferent d'altres llengües romàniques. Alguns exemples són:

- Mot llatí: *filium, domina*.
- Mot patrimonial: *fill, dona*.

3.2.2.- Cultismes

“1. Ús de mots cultes, manllevats a les llengües clàssiques.

2. Mot que no ha sofert l'evolució fonètica normal dels altres mots de la llengua, sinó solament una adaptació.” (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana).

Són mots que provenen del llatí clàssic o grec, de l'àmbit eclesiàstic, jurídic o culte, a partir de la Edat Mitjana i que no han sofert pràcticament modificacions. No han evolucionat, sinó que els hem pres per designar un concepte que no tenia un mot per definir-lo. Han estat adaptats al català sense canvis fonètics o amb simples alteracions. Alguns exemples són:

- Mot llatí: *examen, axilla*.
- Cultisme: *examen, axil·la*.

Quan les paraules llatines han sofert una petita evolució fonètica, és a dir, que ens han arribat més canviades que els cultismes i menys que els mots patrimonials, parlem de **semicultismes**. Alguns exemples són:

- Mot llatí: *spatula, vetula*.
- Semicultisme: *espatlla, vella*.

Un cas especial dels cultismes són els **llatinismes**, paraules o expressions llatines que hem incorporat al nostre vocabulari sense cap modificació. Per marcar la diferència amb els cultismes, aquests se solen escriure en cursiva. Alguns exemples són:

- Llatinismes: *lapsus, quòrum, mens sana in corpore sano*.

- Significat: *error o equivocació involuntària, nombre suficient de vots per arribar a un acord, un esperit sa en un cos sa.*

És freqüent que la mateixa paraula doni un cultisme i un mot patrimonial. En aquest cas parlem de **doblets**. Alguns exemples són:

- Mot llatí: *musculu, articulu, annuu.*
- Mot patrimonial: *muscle, artell, anyal.*
- Cultisme: *múscul, article, anual.*

3.2.3.- Neologismes

“Unitat lèxica nova, formalment o semànticament, introduïda en una llengua.” (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana).

Són mots nous que es creen per designar conceptes nous, sobretot en l'àmbit tecnològic i científic. Així hem creat un nou vocabulari tècnic científic comú a tothom, que facilita la comunicació i la divulgació dels descobriments. Amb el pas del temps els neologismes s'acaben incorporant a la llengua comuna. Quan són incorporats al diccionari, deixen de ser considerats neologismes i a partir d'aquest moment s'escriurà sense cursiva. Alguns exemples són:

- *Ace, attack, fair-play, final four, outsider...*

4.- LA NEOLOGIA

Un dels indicis que una llengua és viva és la seva capacitat de crear noves unitats lèxiques. En molts camps, com el científic i tecnològic, s'han produït moltes transformacions, el que ha fet que alguns mots hagin envellit, i alhora ha fet que en naixessin de nous, especialment en anglès. La neologia analitza totes les incorporacions noves d'una llengua.

La neologia s'aplica en tres camps:

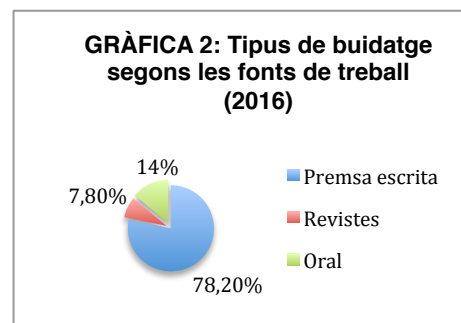
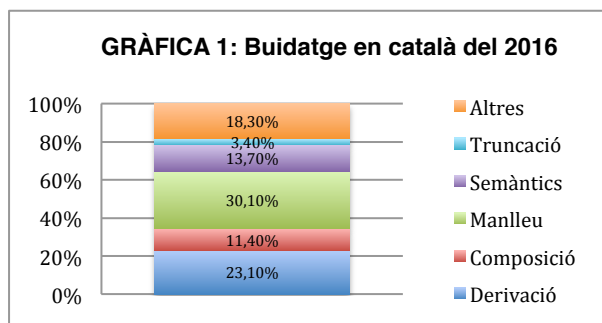
- ✓ La lexicografia², perquè és necessari actualitzar els diccionaris.
- ✓ La terminologia³, perquè és necessari crear nous mots per designar conceptes nous.
- ✓ La planificació lingüística, perquè és necessari establir uns criteris per la creació dels nous mots.

4.1.- MÈTODES D'ESTUDI. L'OBNEO

L'Observatori de Neologia de l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada, va ser un projecte creat per **M^a. Teresa Cabré**⁴ el 1989 per recopilar els neologismes de la premsa en català i castellà editada a Barcelona. Primer es trobava a la Universitat de Barcelona i a partir de 1993 es va traslladar a la Universitat Pompeu Fabra. La seva finalitat era l'actualització dels diccionaris existents.

Aquest projecte detecta, analitza i difon els neologismes en català i castellà, fent un buidatge de textos. La detecció es realitza manualment i semiautomàticament mitjançant el Buscaneó⁵.

L'activitat de l'OBNEO no es limita només en la premsa escrita, sinó també a els neologismes orals.

---

² Branca aplicada de la lexicografia que s'ocupa d'elaborar diccionaris.

³ Conjunt de termes i d'expressions propis d'una determinada ciència, art, autor, etc.

⁴ Mª Teresa Cabré (1947) és una lingüista i filòloga catalana, especialitzada en lingüística aplicada, lexicologia, morfologia lèxica, lexicografia, terminologia i neologia.

⁵ Eina automàtica que permet la detecció massiva de neologismes creada a l'UILA i cedida a tots els observatoris de neologia.

5.- MÈTODE DE CREACIÓ D'UN NEOLOGISME

En el procés de formació dels neologismes, diferenciem tres procediments:

5.1. NEOLOGISMES DE FORMA

Es crea una paraula nova a partir d'una altra ja existent.

5.1.1.- Per Derivació

La derivació és un dels mecanismes més habituals alhora de formar mots en català, i per tant, una de les maneres de formació de neologismes.

5.1.1.1.- Neologismes formats per sufixació

Són neologismes formats afegint un sufix a un radical. La majoria estan formats per un nom o adjectiu adjuntant un sufix; i en menys mesura els formats per un verb més un sufix.

(a) Neologismes nominals: els neologismes nominals poden estar formats per un radical nominal, adjectival o verbal, més un sufix nominal. Segons Mª Teresa Cabré aquest grup estaria format per:

- Noms d'oficis: *windsurfista*.
- Noms de lloc: *dofinari*.
- Noms col·lectius: *barcelonisme*.
- Noms d'objectes: *climatitzador*.
- Noms de manifestacions pròpies d'un ésser animat: *cacicada*.
- Noms de doctrines o opcions ideològiques: *nuñisme*.
- Noms de qualitat: *connectivitat*.
- Noms d'acció i efecte: *equipació*.

(b) Neologismes adjectivals: partint del seu significat podem classificar-los en:

- Relació o pertinença: *juvenil*.
- Propi de: *bolivarà*.
- Partidari o seguidor de: *hollywoodià*.
- Propensió a una qualitat: *nacionalitzador*.
- Possibilitat: *argumentable*.

(c) Neologismes verbals: els sufixos que s'utilitzen més habitualment per formar neologismes són *-itzar*, *-ejar* i *-ificar*.

- *-itzar*: *fidelitzar*.
- *-ejar*: *surfejar*.
- *-ificar*: *estatificar*.

5.1.1.2.- Neologismes formats per prefixació

Juntament amb la sufixació, la prefixació és una de les maneres de creació de noves paraules. La majoria dels neologismes formats per prefixació són adjectius, noms i verbs. Aquests estan formats afegint un prefix a un radical. Segons **Varela**⁶ i **Martín**⁷ es poden classificar en:

- (a) Prefixos de negació: expressen oposició, contradicció, contrarietat o privació. Els prefixos que s'utilitzen són *anti-*, *contra-*, *no-*, *a-*, *des-*, *de-*, *in-*.
- *Incivisme*.
  - *Descoordinar*.
- (b) Prefixos locatius: expressen direcció o meta, procedència i posició. Els neologismes formats amb aquests prefixos no són gaire elevats. Els prefixos que s'utilitzen són *a-*, *ex-*, *pro-*, *contra-*, *para-*, *extra-*, *sub-*, *sots-*, *infra-*, *vici-*, *trans-*, *meta-*, *ultra-*, *inter-*, *co-*, *intra-*, *en-*.
- *Excrac*.
  - *Transpirenaic*.
- (c) Prefixos temporals: expressen temps. Els prefixos que s'utilitzen són *pre-*, *post-*.
- *Prellífting*.
  - *Postelecció*.
- (d) Prefixos modificadors: expressen un nombre exacte o una quantitat imprecisa. Els prefixos que s'utilitzen són *ben-*, *bi-*, *mal-*, *mono-*, *neo-*, *multi-*, *pluri-*, *poli-*, *pseudo-*, *sesqui-*, *tri-*, *uni-*.
- *Triatleta*.
  - *Pseudolúdic*.
- (e) Prefixos gradatius: expressen positivitat o negativitat. Els prefixos que s'utilitzen són *ultra-*, *arxi-*, *extra-*, *híper-*, *re-*, *sobre-*, *super-*, *quasi-*, *semi-*, *infra-*, *sub-*, *sots-*.
- *Sobreesforç*.
  - *Seminous*.

---

⁶ Soledad Varela Ortega és catedràtica de la Universitat Autònoma de Madrid. El seu camp d'interès es centra en la morfologia teòrica i la morfologia de l'espanyol, amb especial atenció a la formació de paraules.

⁷ Josefa Martín García és professora titular de Llengua espanyola a la Universitat Autònoma de Madrid. Les seves línies d'investigació són la morfologia de l'espanyol, la teoria morfològica, la relació entre la gramàtica i el diccionari i l'ensenyament d'espanyol com a llengua estrangera.

5.1.2.- Per Composició

Es combinen dues o més bases lèxiques per formar una nova unitat.

5.1.2.1.- Neologismes formats per composició culta.

Són poc freqüents ja que són propis d'àmbits especialitzats. Estan formats per dos lexemes cultes. Segons la **Dra. Lluïsa Gràcia**⁸ podem classificar-los en tres tipus:

- (a) Compostos homogenis: formats per dos lexemes de la mateixa llengua, procedents del llatí o del grec.
- Grec-grec: *demagògia*.
  - Llatí-llatí: *homicida*.
- (b) Compostos heterogenis: formats per dos lexemes que pertanyen a dos llengües diferents.
- Grec-llatí: *aeronau*.
  - Llatí-grec: *espectroscopi*.
- (c) Compostos híbrids: formats per un mot grec o llatí i una paraula de llengua catalana.
- Grec-mot català: *teleassistència*.
  - Llatí-mot català: *ecosistema*.

5.1.2.2.- Neologismes formats per composició patrimonial.

Són els neologismes formats per dos lexemes catalans. Els més freqüents són els formats per:

- Nom + adjectiu: *moto aquàtica*.
- Nom + nom: *adreça web*.
- Nom + SPrep + nom: *tret de sortida*.
- Verb + nom: *recolzacap*.
- Verb + adjectiu: *filaprim*.
- Prep + nom: *sensepapers*.

Aquests neologismes, en general, s'escriuen junts; i algunes vegades van units amb un guionet.

5.1.2.3.- Neologismes formats per sintagmació.

Són aquells formats a partir de més d'una unitat lèxica:

- Verb + SN: *fer les amèriques*.
- Verb + SAdj: *creure convenient*.
- Verb + SAdv: *tirar endavant*.

---

⁸ Lluïsa Gràcia Solé és doctora en Filologia Catalana per la Universitat de Barcelona i catedràtica de Lingüística General a la Universitat de Girona. Les seves línies de recerca han estat, per una banda, la sintaxi i la morfologia lèxica, per una altra, la tipologia lingüística, la comparació entre llengües dels immigrants i el català i l'adquisició del català per part dels immigrants.

- Verb + Sprep: *quedar-se a les portes*.
- Tots s'escriuen separatament.

5.1.3.- Per Truncació

Aquest procés es diferencia dels altres perquè no segueix les regles morfològiques que coneixem en la construcció de mots.

5.1.3.1.- Neologismes formats per abreviació.

L'abreviació és un procés en el qual s'escurça un mot, per tant, neix un neologisme, conservant el seu significat. S'utilitza normalment en àmbits informals. La majoria d'aquests neologismes són substantius (*bici, boli, crono, mòbil*) o mots que funcionen com a adjectius que fan referència a persones (*progre, mosso, poli*).

5.1.3.2.- Neologismes formats per acronímia.

L'acrònim és un procés en el qual s'uneixen més d'un mot, formant neologismes molt diversos i combinacions curioses. El significat de l'acrònim és la fusió dels significats dels mots que el formen.

- *Aventurisme*: turisme d'aventura.
- *Paralímpic*: olimpíada de paraplàtics.

Hi ha alguns neologismes formats per acronímia provinents d'altres llengües, en aquest cas estem parlant de manlleus.

- *Papamòbil*: automòbil del Papa.
- *Aparthotel*: hotel + apartament.
- *Mancunià*: relatiu al club de futbol del Manchester United.

5.1.3.3.- Neologismes formats per siglació.

La siglació s'utilitza cada cop més, per designar noms propis. La sigla és la unió de totes o de la majoria de les inicials dels mots que formen una unitat sintàctica. Ortogràficament s'escriu en majúscules, no porten accent i no hi ha d'haver cap punt entre les sigles.

- *IEC*
- *TV3*
- *ONG*

5.2.- NEOLOGISMES DE SIGNIFICAT

Es crea un nou neologisme a partir de la modificació del significat d'un mot que ja existeix, ja sigui perquè s'amplia, es redueix o es substitueix el significat. Aquests neologismes passarien molt desapercebuts si ni fos perquè els mitjans de comunicació faciliten que s'instal·lin amb més facilitat en el nostre vocabulari.

- *Ratolí*: dispositiu informàtic.
- *Mula*: contrabandista.
- *Galàctics*: grup de jugadors.

5.2.1.- Metàfora i eufemisme

Metàfora: “*Figura de dicció que hom fa quan emprà un mot que expressa literalment una cosa per a manifestar-ne una altre que tingui una certa semblança amb aquella.*” (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana).

Eufemisme: “*Figura que consisteix a emprar un mot o una expressió suau, inofensiu, en lloc d’un de dur, indelicat, desplaent, etc...*” (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana).

La metàfora i l’eufemisme són dos processos per augmentar el nostre vocabulari que s’utilitzin sovint en el món periodístic.

- *Xurro*: gol en el qual intervé més la sort que la tècnica.
- *Conflicte laboral*: vaga.
- *Sense papers*: immigració.

5.2.2.- Frases fetes

Dins els neologismes també s’hi inclouen frases fetes i jocs de paraules. Els periodistes sovint utilitzen frases fetes, expressions conegudes... per captar l’atenció del lector.

- *Zero Zapatero*.
- *Cos Danone*.

5.3.- PER ADAPTACIÓ D’UN MANLLEU O CALC

5.3.1.- Manlleus

“*Element lingüístic que passa d’una llengua a una altra, o bé que, procedent d’un llenguatge especialitzat, passa al llenguatge comú.*” (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana).

Els **manlleus** són mots que hem pres d’altres llengües i els hem adaptat fonèticament al català. Per raons de contacte o per influència d’altres llengües, quan no disposem d’un mot per referir-nos a una idea recorrem a mots forasters. Els més antics els hem incorporat plenament al català, en canvi, dels més recents n’hem conservat l’ortografia de la llengua originària.

La neologia per manlleu és un dels recursos de què disposa la llengua catalana per incorporar noves paraules.

En la llengua catalana, ja sigui en textos escrits o orals, observem la presència d’un gran nombre de manlleus procedents d’altres llengües, la gran majoria de

l'anglès, seguit del castellà, i més enrere queden els que procedeixen del francès, l'italià, el basc, i l'alemany.

En la premsa escrita, la procedència de la majoria dels manlleus és l'anglès. Trobem molts manlleus en les àrees d'economia (*business*), en les noves tecnologies com la informàtica (*e-mail*), en el terreny de la música moderna (*funk*), i en els esports (*play off*).

En canvi, en el discurs oral, la majoria provenen del castellà; especialment en temes folklòrics o culturals espanyols (*bailaor, copla*), i noms de menjars i música provinent de l'Amèrica Llatina (*guacamole, guaracha*).

La quantitat de manlleus d'altres llengües que no són l'anglès i el castellà és molt menor.

5.3.2.- Calcs

“Forma de manlleu que imita l'esquema o la significació d'un mot o d'una locució estrangera i no llur realitat fonètica.” (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana).

El **calc** és la traducció literal d'un terme d'una altra llengua.

BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

BIBLIOGRAFIA

CASTELLANOS VILA, Josep-Anton. (2002). *Els llenguatges d'especialitat i la divulgació periodística*. Bellaterra. Universitat Autònoma de Barcelona Servei de Publicacions. ISBN: 84-490-2264-9.

Enciclopèdia Catalana. 4 vol. 1^a ed. 2006. Barcelona. Enciclopèdia Catalana SAU. ISBN: 84-412-1419-0.

OBSERVATORI DE NEOLOGIA, INSTITUT UNIVERSITARI DE LINGÜÍSTICA APLICADA. *Llengua catalana i neologia*. (2004). Barcelona. Editorial Meteora SL. ISBN: 84-95623-31-5.

WEBGRAFIA

El procés de formació històrica del lèxic. [Consultat: 14/04/17 – 17/09/17]. Disponible a Internet: <http://blocs.xtec.cat/pompeu/files/2009/05/la-formacio-del-lexic.pdf>

Manlleus i Calcs lingüístics en terminologia. [Consultat: 14/04/17 – 17/09/17]. Disponible a Internet: <http://www.termcat.cat/docs/docs/ManlleusCalcs.pdf>

Terminologia específica. Generalitat de Catalunya. [Consultat: 14/04/17 – 17/09/17]. Disponible a Internet: <http://catalallengua.blogspot.com.es/2014/12/terminologia-especifica-generalitat-de.html>

Universitat Pompeu Fabra. Obneo [Consultat: 14/04/17 – 17/09/17]. Disponible a Internet: <https://www.upf.edu/es/web/obneo>

GRÀFIQUES

Gràfica 1: extret del butlletí de l'Observatori de Neologia. <http://us15.campaign-archive2.com/?u=d10c5fbae0c19627ac1196402&id=aab3b7cd9b&e=6c435c39da>

Gràfica 2: extret del butlletí de l'Observatori de Neologia. <http://us15.campaign-archive2.com/?u=d10c5fbae0c19627ac1196402&id=aab3b7cd9b&e=6c435c39da>

PART PRÀCTICA

6.- MÈTODE DE TREBALL

Tot el vocabulari estudiat en aquest apartat ha estat recollit del diari *L'Esportiu Comarques Gironines del Punt-Avui*.

Primer de tot he fet un buidatge manual del diari *L'Esportiu* corresponent a les edicions del 2 de gener fins al 30 de juny del 2017.

Un cop he tingut tots els mots, he elaborat una fitxa a seguir amb els següents apartats:

- ✓ La categoria gramatical del mot.
- ✓ L'etimologia.
- ✓ La definició del mot.
- ✓ La freqüència en què ha aparegut al diari.
- ✓ Curiositats i paraules relacionades amb el mot.

Per buscar el significat i l'origen de les diferents paraules m'he ajudat de varis diccionaris:

- ✓ Diccionari de la Llengua Catalana (GDLC)
- ✓ Diccionari de la Llengua Catalana de l'IEC (DIEC)
- ✓ Gran Diccionari de la Llengua Catalana
- ✓ Diccionari català-valencià-balear de l'Institut d'Estudis Catalans
- ✓ Diccionario de la Lengua Española
- ✓ Diccionari de Neologismes del TERMCAT⁹
- ✓ Cambridge Dictionary,
- ✓ Collins English Dictionary
- ✓ Oxford Dictionaries

I de la pàgina web:

- ✓ Arxiu de Neologismes de la Neolosfera¹⁰.

Finalment, amb totes les dades obtingudes en el buidatge i en les fitxes, he portat a terme un estudi detallat.

---

⁹ És el centre de terminologia de la llengua catalana, creat el 1985 pel Govern de Catalunya i l'Institut d'Estudis Catalans. Té com a missió garantir el desenvolupament i la integració de la terminologia catalana en els sectors especialitzats i en la societat en general, mitjançant la creació contínua d'eines i de recursos innovadors i de qualitat.

¹⁰ És un blog que ens presenta cada dia un neologisme que no es troba recollit als diccionaris de referència o que hi apareix marcat formalment com a neologisme.

7.- FITXES

A PRIORI

CATEGORIA GRAMATICAL: locució adverbial.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *aprióri*. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: significa a partir d'allò que és abans, amb anterioritat a l'experiència, sense examen previ. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 93 vegades (0,520).

ACB

CATEGORIA GRAMATICAL: sigles.

ETIMOLOGIA:

DEFINICIÓ: *Asociación de Clubs de Baloncesto*. (Font: Wikipedia)

SABIES QUE?: la lliga ACB s'anomena Lliga Endesa des de la temporada 2011-2012 per motius de patrocini. És la principal lliga de bàsquet professional espanyola.

PARAULES RELACIONADES: Lliga ACB.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 216 vegades (1,207).

ACE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: punt directe. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

SABIES QUE?: en el tennis, significa un servei que és tan ràpid que l'altre jugador no pot arribar a tocar la pilota.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 29 vegades (0,162).

ALL STAR

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: un americanisme que data de 1885-90. (Font: Dictionary)

DEFINICIÓ: atletes escollits com els millors en les seves posicions de tots els equips en una lliga o regió. (Font: Dictionary)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 58 vegades (0,324).

ALLEY OOP

CATEGORIA GRAMATICAL: interjecció.

ETIMOLOGIA: prové del francès *allez!*, Endavant!. (Font: Oxford Dictionaries)

DEFINICIÓ: s'utilitza com una exclamació que acompanya a l'acte d'elevació, aixecament... (Font: Collins English Dictionary)

SABIES QUE?: s'utilitza per encoratjar o cridar l'atenció sobre l'acompliment d'alguna gesta. En bàsquet, s'utilitza en una acció d'atac que es produeix quan un jugador realitza una passada elevada a l'alçada de la cistella perquè un altre company capturi la pilota i encistelli, normalment amb una esmaixada.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegada (0,006).

ALMA MATER

CATEGORIA GRAMATICAL: locució.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *àlmamáter*.

DEFINICIÓ: locució que significa mare benefactora, sovint aplicada a la universitat. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: a l'Antiga Roma, s'utilitzava per descriure a la deessa mare i, més tard, a la Mare de Déu; però l'origen del seu ús actual és el lema *Alma Mater Studiorum* de la Universitat de Bolonya. *L'alma mater* és el que actua com a impulsor d'alguna cosa i imprimeix força i vitalitat.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 4 vegades (0,022).

ALPINISME

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot alpí. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: ascensió a pics elevats o difícilment accessibles. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: sovint s'utilitza la paraula muntanyisme com a sinònim, la diferència és que l'alpinisme s'enfoca en l'ascensió de muntanyes escarpades amb mètodes especials, en canvi el muntanyisme és un terme més ampli i fa referència a les activitats esportives que es realitzen a les muntanyes: senderisme, escalada, barranquisme, marató de muntanya, esquí de muntanya...

PARAULES RELACIONADES: alpí, alpina, alpins, alpinista, Alps, cicle alpí, club alpí, estatge alpí, estil alpí, esquí alpí, transalpí.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 65 vegades (0,363).

ALPÍ

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *alpīnus*. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: relatiu o pertanyent als Alps o a les muntanyes elevades. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: l'origen de la paraula es relaciona amb la cadena muntanyosa més important d'Europa, Els Alps. No se sap amb certesa, si van ser els romans, els celtes o els germans els que van donar nom als pics. La paraula podria haver-se format a partir del terme llatí *albos*, o del celta *alb*. Els celtes denominaven *alpe* a qualsevol muntanya escarpada. En la mitologia germànica, *Alp* era un esperit aeri que habitava al cim de les abruptes muntanyes.

PARAULES RELACIONADES: alpina, alpins, alpinista, alpinisme, Alps, cicle alpí, club alpí, estatge alpí, estil alpí, esquí alpí, transalpí.

ALTER EGO

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: locució llatina. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: locució que significa un altre jo, emprada per a designar una persona molt identificada amb les opinions i empreses d'una altra, que gaudeix de tota la seva confiança, que se li assembla molt. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: el terme va ser utilitzat al segle XX quan el trastorn d'identitat dissociatiu va ser descrit per primera vegada pels psicòlegs.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegada (0,006).

AMATEUR

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu o substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del francès *amateur*. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: categoria establerta per les federacions d'esports per a distingir les competicions on només actuen *amateurs*. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

Persona que fa un esport o una activitat artística, sense dedicar-s'hi com a professional. (Font: DIDAC)

SABIES QUE?: *amateur* és una paraula presa del francès, entrada que va estar present en aquesta llengua des del segle XV, després de substituir la forma popular *amaor*, que deriva del llatí *amator*, que vol dir el que estima. Després en el segle XVIII se li va donar un nou sentit, aquell que practica una ciència, art, esport... sense necessitat de ser professional.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 101 vegades (0,564).

ANTIDOPATGE

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu o substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot dopatge. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: dit de tot allò que s'oposa a la pràctica del dopatge en els esports. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

SABIES QUE?: el terme va ser utilitzat al segle XX quan el trastorn d'identitat dissociatiu va ser descrit per primera vegada pels psicòlegs.

PARAULES RELACIONADES: dopatge, dopar.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 84 vegades (0,469).

DOPATGE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: de dopar. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: acció de dopar o de dopar-se. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DOPAR

CATEGORIA GRAMATICAL: verb transitiu.

ETIMOLOGIA: de l'anglès americà *to dope*, derivat de *dope*, que significa narcòtic. Aquest prové del neerlandès *doop*, que significa salsa. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: administrar estimulants antireglamentaris amb la intenció d'augmentar el rendiment en una competició esportiva. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

ÀRBITRE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *arbiter*, *-trī*. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

Arbiter, significa testimoni, espectador. Aquesta paraula podria provenir de *ad* (a) + *beto* (anar), que significaria acostar-se a comprovar alguna cosa. *Arbitro/arbitrari* seria el primer derivat.

DEFINICIÓ: persona encarregada de dirigir una competició i d'interpretar i fer complir el reglament. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

SABIES QUE?: l'àrbitre ha de fer de testimoni, xiular les incidències, i donar fe del que ha vist aixecant acta. Curiosament en el llenguatge col·loquial fem servir la forma "àrbit".
FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 2.577 vegades (14,397).

ATLETA

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *athlēta*, i aquest del grec *athlētēs*, derivat de *āthlon*, que significa premi, lluita. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: persona que practica l'atletisme. (Font: *DIEC2*)

SABIES QUE?: entre els grecs, s'anomenava atleta, als homes robustos i valerosos que cultivaven el seu cos per obtenir el premi en proves físiques, als poetes, historiadors i músics que competien públicament per un premi. A Roma es coneixia com atletes als lluitadors. A Grècia eren homes lliures, mentre que a Roma eren esclaus o lliberts.

PARAULES RELACIONADES: atletisme, triatleta.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 338 vegades (1,888).

ATLETISME

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot atleta. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: esport que actualment consisteix en la realització de curses, salts i llançaments. (Font: *DIEC2*)

PARAULES RELACIONADES: atleta, triatleta.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 928 vegades (5,184).

AUSSIE

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu i substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'australià.

DEFINICIÓ: persona d'Austràlia. (Font: *Oxford Dictionaries*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 3 vegades (0,017).

AVERAGE

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu o substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: un nombre que expressa el valor d'un conjunt de dades, en particular, la moda, la mitjana o la mitja, que es calcula dividint la suma dels valors pel nombre de valors. (Font: *English Oxford Dictionaries*)

PARAULES RELACIONADES: goal-average, basket-average.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 145 vegades (0,810).

AZZURRA

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'italià.

DEFINICIÓ: significa blau. (Font: *Oxford Dictionaries*)

SABIES QUE?: la selecció italiana és coneguda amb el nom de *La azzurra*. El més estrany és que el color blau no apareix en la seva bandera. Doncs, com s'explica l'origen de *azzurra*. L'any 1910, la selecció italiana de futbol va disputar els seus primers partits vestida de blanc, però el 1911, en una trobada davant Hongria van estrenar una

samarreta de clor blau en homenatge a la família reial de Savoia que va aconseguir la unificació del país. Quan es va proclamar la República, l'escut real va desaparèixer de la bandera, però la selecció italiana va seguir vestint el color blau. L'explicació és molt senzilla, els italians són molt supersticiosos. Itàlia va guanyar de blau els Mundials de 1934 i 1938.

PARAULES RELACIONADES: squadra azzurra.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 6 vegades (0,034).

BASKET-AVERAGE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès, compost per *basket* i *average* que significa mitjana.

(Font: Oxford Dictionaries)

DEFINICIÓ: mitjana de punts. *(Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)*

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 8 vegades (0,045).

BASKETBALL

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès, compost per *basket* que significa cistella i *ball* que significa pilota. *(Font: Oxford Dictionaries)*

DEFINICIÓ: esport en què prenen part dos equips de cinc jugadors que cerquen d'introduir amb les mans una pilota dins la cistella defensada per l'equip contrari. *(Font: DIEC2)*

PARAULES RELACIONADES: bàsquet, basquetbol.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 75 vegades (0,0419).

BÀSQUET

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: forma abreujada de basquetbol. *(Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)*

DEFINICIÓ: esport en què prenen part dos equips de cinc jugadors que cerquen d'introduir amb les mans una pilota dins la cistella defensada per l'equip contrari. *(Font: DIEC2)*

PARAULES RELACIONADES: basquetbol, basketball.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 2.309 vegades (12,899).

BASQUETBOL

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès *basket-ball* que significa cistella i pilota. *(Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)*

DEFINICIÓ: esport en què prenen part dos equips de cinc jugadors que cerquen d'introduir amb les mans una pilota dins la cistella defensada per l'equip contrari. *(Font: DIEC2)*

SABIES QUE?: el bàsquet va néixer als EEUU l'any 1891, inventat per James Naismith, professor d'educació física, que va rebre l'encàrrec d'inventar un esport que es jugués a cobert, ja que els hiverns dificultaven qualsevol activitat a l'exterior. Durant el segle XX es va difondre per tot el món gràcies a la creació de la Federació Internacional de Bàsquet.

PARAULES RELACIONADES: bàsquet, basketball.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 10 vegades (0,056).

BEISBOL

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès americà *base-ball*, que significa base i pilota respectivament. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: joc entre dos equips de nou jugadors que s'alternen en posicions ofensives i defensives tractant d'aconseguir el major nombre de curses vàlides entorn d'un camp, després de llançar un jugador una pilota tan lluny com pot amb un cop de bastó. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: en el llibre "Abadia de Northanger" de Jane Austen es parla per primera vegada del joc de *rounders*, del qual el beisbol és una varietat més elaborada.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 91 vegades (0,508).

BIATLÓ

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: paraula composta de *bi-* i el mot grec *athlon*, que significa lluita o competició. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: competició esportiva d'hivern que combina la cursa de fons amb el tir al blanc. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: el *biatló* té el seu origen en els boscos nòrdics, on calia esquiar per poder caçar, d'aquí va donar pas a la disciplina militar, i en la segona meitat del segle XVIII a la pràctica esportiva.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 29 vegades (0,162).

BIG AIR

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: un salt d'alçada en un esport extrem com l'snowboard o skate. (Font: *English Oxford Dictionaries*)

SABIES QUE?: en snowboard és una modalitat que consisteix en diversos intents d'un sol salt gegant, de diversos metres d'altura, en el qual els *riders* tracten de fer les seves millors acrobàcies en un únic salt.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 11 vegades (0,061).

BIRDIE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: en el golf, resultat aconseguit quan hom completa un forat amb un cop per sota del par. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: tres golfistes; George Crump, William Smith i Ab Smith; estaven jugant junts a l'Atlantic City Country Club Northfield el 1899. Quan Crump realitzava el seu segon cop, la bola va colpejar a un ocell en ple vol, la trajectòria de la bola es va desviar i va caure a escassos centímetres del forat. Els seus companys van fer broma dient que el resultat de tres cops en un par es devia a un "birdie". En poc temps, el que va començar sent una anècdota, es va estendre per tots els camps nord-americans.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 5 vegades (0,028).

BLACK STARS

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu + adjectiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès *Black stars* que significa estrelles negres.

DEFINICIÓ: és el nom que rep la selecció de futbol de Ghana

SABIES QUE?: el nom de *Black stars* prové de l'estrella negra que figura al centre de la seva bandera nacional, fent referència a la naviliera *Black Star Line*, fundada el 1919 per Marcus Garvey, defensor de la unitat africana.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegada (0,006).

BOGEY

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: en el golf, resultat aconseguit quan hom completa un forat amb un cop per sobre del par. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: quan es van establir els criteris de joc en els camps britànics, el *bogey* representava el resultat que s'esperava que els millors jugadors de cada club obtinguessin en cada forat.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 31 vegades (0,173).

BONUS

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot anglès *bonus*, i aquest del llatí *bonus* "bo". (Font: *Diccionario de la llengua española*)

DEFINICIÓ: un avantatge addicional i inesperat. (Font: *Oxford Dictionaries*)

SABIES QUE?: en bàsquet, l'equip arriba al *bonus* quan en un mateix quart rep quatre faltes personals. A partir de la cinquena que li facin se li concediran tirs lliures.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 37 vegades (0,207).

BREAK

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès que significa interrupció. (Font: *DIEC2*)

DEFINICIÓ: joc perdut pel jugador que treu.

PARAULES RELACIONADES: tie-break, contra-break.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 182 vegades (1,017).

BULLYING

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: en l'hoquei, és el servei neutral que es fa quan s'ha produït alguna interrupció no penalitzable o no favorable a cap dels dos equips.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 4 vegades (0,022).

CAMPIÓ

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot germànic occidental *kampio*, *-on* que significa el qui combat en camp clos en defensa d'un altre, derivat de *kamp* que significa camp de

batalla, i aquest, del llatí *campus*, camp d'instrucció militar. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: vencedor en una competició, especialment esportiva. (Font: DIEC2)

PARAULES RELACIONADES: campionat, heptacampionat.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 3076 vegades (17,184).

CAMPIONAT

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot campió. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: conjunt de proves organitzades d'acord amb una reglamentació amb l'objectiu de confrontar un grup d'equips o d'esportistes per determinar-ne els guanyadors. (Font: DIEC2)

SABIES QUE?: en el germànic occidental *kamp* significa camp de batalla. Aquest mot té el seu origen en el llatí, ja que deriva del nom del Camp de Mart, on rebien instrucció els soldats romans d'origen germànic.

PARAULES RELACIONADES: campió, heptacampionat.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 3.380 vegades (18,883).

CANARINHA

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de la paraula portuguesa *canarinho*, que significa groc.

DEFINICIÓ: en esports, nom amb què es coneix la selecció brasilera, pel color groc de la samarreta.

SABIES QUE?: l'origen del color de la samarreta es deu a Aldyr Schlee guanyador del concurs convocat per la Federació, després de la greu derrota en el Mundial de 1950 davant Uruguai. La Confederació Brasileira va convocar el concurs per reconstruir la reputació de l'equip nacional amb el disseny d'un uniforme complet. El nou equipament s'ha convertit en el sinònim de Brasil.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 33 vegades (0,184).

CATCH AND SHOOT

CATEGORIA GRAMATICAL: verb.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès. Format per la unió de dos verbs, *catch* que significa agafar, atrapar i *shoot* que significa llençar, disparar.

DEFINICIÓ: rebre i llençar.

SABIES QUE?: en bàsquet, un jugador rep una passada i dispara immediatament de manera que el defensor no pot reaccionar a temps.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegada (0,006).

CATEGORIA

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *categoria*, i aquest, del grec *katēgoría* que significa acusació, atribució; a la vegada derivada de *katēgoros* que significa acusador, i aquest de *agoreúō* que significa parlar. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: grup a què pertanyen els esportistes per sexe, pes o edat, dels establerts per les federacions. (Font: DIEC2)

SABIES QUE?: les categories es classifiquen, segons el sexe, en masculines i femenines; segons l'edat, en pre-benjamins, benjamins, alevins, infantils, cadets, juvenils, júnior, sèniors i veteranes; segons el pes, de manera específica per a cada esport, i, segons el grau de dedicació, en amateurs i professionals.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 2.582 vegades (14,425).

CENTER

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del francès antic o del llatí *centrum*. (Font: *Oxford Dictionaries*)

DEFINICIÓ: pivot. En el bàsquet és el jugador situat normalment prop de la cistella adversària i al voltant del qual gira el joc del seu equip en atacar. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 91 vegades (0,508).

CHALLENGER

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: són una sèrie de tornejos de tennis de l'Associació de Tennistes Professionals. Correspon a la categoria de menor rang dins els tornejos de l'ATP.

SABIES QUE?: els tornejos *challenger* són una oportunitat per veure bon tennis a un preu més assequible i alhora són una oportunitat pels jugadors de rànquing inferior al lloc 70 per sumar punts.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 4 vegades (0,022).

CHAMPIONS LEAGUE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: la gran competició anual per als clubs de futbol a Europa, administrat per la UEFA. (Font: *Oxford Dictionaries*)

SABIES QUE?: l'himne de la competició està escrit en alemany, francès i anglès. El 1992 la UEFA va decidir crear un himne, i va escollir el compositor Tony Britten. Amb el propòsit de crear una peça memorable, va utilitzar com a base el tema "Zadok, the priest", una obra de Handel que s'utilitzava per les coronacions britàniques.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 373 vegades (2,084).

CHARRÚA

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu o adjectiu.

ETIMOLOGIA:

DEFINICIÓ: dit d'una persona de Uruguai o d'algun dels pobles amerindis que habitaven la costa septentrional del Riu de la Plata. (Font: *Diccionario de la lengua española*)

SABIES QUE?: hi ha una expressió uruguaiana que s'utilitza en situacions difícils per superar obstacles: "la garra charrúa".

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 5 vegades (0,028).

CHEERLEADER

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: americanisme que data de 1900, format per *cheer* que significa un crit d'alè, una aprovació, una felicitació... i *leader*, que significa persona que condueix. (Font: *Dictionary*)

DEFINICIÓ: una animadora és una de les persones que condueixen a la multitud animant en un gran esdeveniment públic, especialment un esdeveniment esportiu. (Font: *Collins English Dictionary*)

SABIES QUE?: el cheerleading és originari dels EEUU i Canadà, on té una gran tradició com a complement dels partits de bàsquet i futbol americà i on, a més, es considera com un esport més, amb els seus propis clubs, federacions i competicions oficials.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegada (0,006)

CICLISME

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del francès *cyclisme* i aquesta del grec *κύκλος* que significa roda. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: esport practicat amb bicicletes. (Font: *DIEC2*)

PARAULES RELACIONADES: ciclista.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 986 vegades (5,508).

CICLOCRÒS

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del francès *cyclo-cross*, format amb *cyclo-*, que prové del grec *κύκλος* i la paraula anglesa *cross*. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: especialitat del ciclisme consistent en la disputa de curses en camp obert. (Font: *DIEC2*)

SABIES QUE?: el naixement d'aquesta disciplina va lligada amb el ciclisme. A finals del segle XX, no totes les carreteres estaven asfaltades i era normal veure als ciclistes portar la bicicleta a coll per superar els obstacles.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 80 vegades (0,447).

CITIZENS

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: un habitant d'un poble o ciutat en particular. (Font: *Oxford Dictionaries*)

SABIES QUE?: és un dels alies que s'utilitza per definir al Manchester City Football Club, juntament al de The Sky Blues.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 43 vegades (0,240).

CLARETS

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: àlies del Burnley Football Club. Club anglès de la ciutat de Burnley que actualment juga a la Premier League.

SABIES QUE?: el seu àlies és a causa del color vermell fosc que domina en les seves camisetes.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 2 vegades (0,011).

CLÀUSULA DE LA POR

CATEGORIA GRAMATICAL: locució.

ETIMOLOGIA: clàusula prové del mot llatí *clausŭla* que significa conclusió, i por del llatí *pavor*, *-ōris*, que alhora prové del català antic *paor*, derivat del llatí *pavēre* que significa tremolar.

DEFINICIÓ: clàusula que impedeix als jugadors cedits per un club jugar els partits que l'enfronten al seu propietari.

SABIES QUE?: aquestes clàusules es van convertir en un costum després que el Reial Madrid perdés davant el Racing de Santander per un gol del jugador cedit Pedro Munitis.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 19 vegades (0,106).

CLUB

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot anglès *club*, que alhora ve del nòrdic *Klubba*, que primer va significar bastó (s. XIII), i després reunió de massa (s. XVII), assemblea (s. XVII) i associació (s. XVII). (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: societat de persones per al foment d'un fil literari, polític, merament recreatiu, etc..., i especialment esportiu. (Font: *DIEC2*)

SABIES QUE?: l'origen de l'ús de la paraula no està molt clar; no sabem si es referia a un grup de gent o al fet que els membres havien de pagar les despeses de les reunions. Els primers clubs anglesos eren reunions informals d'amics amb el propòsit de menjar o beure junts. Entre els segles XVIII i XIX, la idea de club es va desenvolupar en dues direccions: una d'elles es referia als locals de reunions amb dormitoris i altres instal·lacions on es celebraven les seves reunions, i l'altre es referia a locals on es reunien periòdicament per a un determinat objecte, estaven relacionats amb l'esport.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 9.519 vegades (52,179).

CLUTCH TIME

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu o adjectiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot anglès *clutch* que significa agafar amb força i *time* que significa temps.

DEFINICIÓ: situació crítica en la que està en joc el resultat de un joc o competició. (Font: *Cambridge Dictionary*)

SABIES QUE?: en bàsquet, representen els dos últims minuts del partit, ja sigui en l'últim quart o en la pròrroga on es decideix qui s'emporta la victòria.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 5 vegades (0,028).

COACH

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del verb anglès *to coach*, que significa entrenar.

DEFINICIÓ: algú que dona lliçons, especialment en un esport. (Font: *Cambridge Dictionary*)

SABIES QUE?: el veritable significat de *coach* no té res a veure amb antics mentors o entrenadors. Prové de la paraula cotxe, nascuda a una antiga ciutat hongaresa, Kocs, on a partir del segle XVI es va fer famosa per la fabricació de carruatges amb un sistema de suspensió que feia que viatjar fos més còmode. És fàcil relacionar els dos termes, igual que el cotxe, el *coach* és capaç de transportar un grup de gent a un altre lloc totalment diferent al qual estaven. L'origen de la paraula *coach* relacionada amb l'entrenament és

del segle XVIII, quan a les universitats angleses va començar a utilitzar-se per als entrenadors esportius o acadèmics.

PARAULES RELACIONADES: coaching.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 8 vegades (0,045).

COACHING

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del verb anglès *to coach*, que significa entrenar.

DEFINICIÓ: el procés de formació d'algú per millorar les habilitats que requereixen per a un esport, treball o activitat determinada. *(Font: Cambridge Dictionary)*

SABIES QUE?: el Termcat considera que el manlleu és innecessari, i proposa entrenament com a equivalent català. Va començar a aplicar-se a mitjans dels anys 70 dins l'àmbit esportiu quan Timothy Gallwey es va adonar que el principal fre d'un esportista no estava en el seu cos, sinó en la seva ment, i va crear un mètode i el llibre titulat "Inner Game": A cada activitat humana hi ha dos àmbits d'actuació: l'extern i l'intern. El joc exterior es juga en un escenari per assolir un objectiu; el joc interior es dur a terme dins la ment del jugador i es juga contra diversos obstacles com la por, el dubte, els lapses d'atenció...

PARAULES RELACIONADES: coach.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 4 vegades (0,022).

COAST TO COAST

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: un viatge o ruta costa a costa és aquell que va des d'una costa d'un país o regió fins a la costa oposada. *(Font: Collins English Dictionary)*

SABIES QUE?: en bàsquet s'utilitza per descriure un jugador o un equip que executa una jugada ofensiva exitosa que comença en un extrem de la pista i acaba ràpidament a l'altre extrem, sovint més ràpid que la defensa pot reaccionar.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 16 vegades (0,089).

COI

CATEGORIA GRAMATICAL: sigles.

ETIMOLOGIA: sigles de Comitè Olímpic Internacional.

DEFINICIÓ: organisme encarregat de promoure l'olimpisme en el món i coordinar les activitats del Moviment Olímpic. *(Font: Wikipedia)*

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 193 vegades (1,078).

COLCHONERO

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu o adjectiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot castellà *colchón* i el sufix *-ero*, que indica ofici, professió, relació i pertinença de.

DEFINICIÓ: jugador o seguidor de l'Atlètic de Madrid. *(Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)*

SABIES QUE?: antigament, durant la postguerra civil els matalassos estaven recoberts per una tela amb franges vermelles i blanques, d'aquí que els seus rivals comencessin a denominar-los *colchoneros*.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 79 vegades (0,441).

COLLEGE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu o adjectiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès, prové del llatí *collegium*, que significa empresa, societat, grup d'associats.

DEFINICIÓ: una institució o establiment educatiu, en particular un d'ensenyament superior o una formació professional o especialitzada. (Font: Oxford Dictionaries)

SABIES QUE?: és un terme amb significats diferents entre els països angloparlants, en general es refereix als estudis universitaris de cicle curt i a vegades designa a una escola de grau secundari dintre el sistema educatiu privat.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 4 vegades (0,022).

CORFBOL

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'holandès *korfbal*. (Font: Collins)

DEFINICIÓ: esport en què prenen part dos equips de quatre homes i quatre dones cadascun, distribuïts en zones d'atac i defensa, que cerquen amb les mans una pilota dins una cistella sense tauler defensada per l'equip contrari. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

SABIES QUE?: Tot i que pot tenir certes similituds amb el bàsquet, es considera que el corfbol es una evolució del *ringball* suec. El professor Nico Broekhuizen, va elaborar la idea en un curs d'estiu impartit a Suècia. El *corfbol* es basa en els principis de cooperació, no violència, l'habilitat, la educació i la no segregació per sexes en l'esport.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 51 vegades (0,285).

CÓRNER

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès *corner* que significa cop des de l'angle, usat ben aviat ja en forma reduïda, del francès *cornier*, racó, angle. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: en el futbol, cop lliure des d'un dels dos angles del camp més pròxims a la porta que defensa un dels bàndols, concedit al bàndol contrari. (Font: DIEC2)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 406 vegades (2,268).

COTXE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'hongarès *Kocsi* que significa carruatges de Kocs, poble entre Győr i Budapest, on l'edat mitjana es fabricaven carruatges per a tot Europa. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: automòbil. (Font: DIEC2)

SABIES QUE?: l'etimologia de cotxe no té res a veure amb *vehiculum*, carrutge en llatí; o *car* en anglès. El seu nom prové d'una antiga ciutat hongaresa, Kocs, on a partir del segle XVI es va fer famosa per la fabricació de carruatges amb un sistema de suspensió que feia que viatjar fos més còmode. A finals del segle XIX, el motor d'explosió va substituir els cavalls i es van veure obligats a buscar un nom nou, fou així com el cotxe passà a dir-se automòbil. A partir del segle XX, el mot s'abreuja a auto; i als anys 50-60 es tornar a dir cotxe. En alemany el mot *kocsi* es transformà en *kutsche* i en italià en

cocchio; en canvi en anglès es va mantenir el mot *car*, i *kocsi* es transformà en *coach*. Avui en dia *coach* es fa servir com a sinònim d'entrenador personal.

PARAULES RELACIONADES: cotxer, cotxera, cotxeria, cotxet.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 418 vegades (2,335).

CROS

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: abreviació de l'anglès *cross-country running*, cursa a través del camp, que ha passat també a formar part com a sufixoide d'altres noms de curses com ciclocròs, motocròs, autocros. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: cursa d'atletisme en un circuit accidentat marcat a camp obert. (Font: *DIEC2*)

PARAULES RELACIONADES: ciclocròs, motocròs, autocros.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 342 vegades (1,911).

CUM LAUDE

CATEGORIA GRAMATICAL: locució adverbial i adjectiva.

ETIMOLOGIA: locució llatina.

DEFINICIÓ: locució que significa amb lloança, amb elogi; aplicada a la màxima qualificació d'un examen, d'una tesi doctoral, quan hom en vol remarcar una especial excel·lència. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 3 vegades (0,017).

CURVONE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'italià.

DEFINICIÓ: revolt lleugerament peraltat i de radi molt ample.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 8 vegades (0,045).

DE FACTO

CATEGORIA GRAMATICAL: locució adverbial i adjectiva.

ETIMOLOGIA: expressió llatina que significa de fet, segons el fet, usada per a indicar el reconeixement d'algun fet com a resultat de la seva mateixa existència. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: locució que expressa posició o situació, en contraposició a la situació jurídica. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 11 vegades (0,061).

DÉJÀ VU

CATEGORIA GRAMATICAL: locució adverbial i adjectiva.

ETIMOLOGIA: manlleu del francès que significa, literalment, ja vist. (Font: *Neolosfera*)

DEFINICIÓ: aquesta locució convertida en substantiu designa la sensació per la qual una cosa que es veu per primera vegada es percep com si ja hagués estat vista anteriorment. (Font: *Neolosfera*)

SABIES QUE?: aquesta sensació d'haver viscut abans una situació que en realitat la vius per primera vegada i que l'anomenem *déjà vu*, apareix per primera vegada el 1876 gràcies al pensador Émile Boirac. A l'Observatori de Neologia *déjà vu* es documenta

ininterrompudament des de 1989, tot i que puntualment apareix amb altres grafies *déjà-vu*, *deja-vu*, *déja vu*, *dejà vu*.

Originalment s'associava a les ciències de la ment, però avui en dia s'utilitza en àmbits molt diversos: política, música, esport, cinema...

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 8 vegades (0,045).

DERBI

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès *derby*, nom del 12è comte de Derby, que el 1780 va organitzar la famosa cursa de cavalls anual d'Epsom, Anglaterra. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: competició esportiva que enfronta dos equips locals o de ciutats veïnes. (Font: *DIEC2*)

SABIES QUE?: el comte de Derby, fou l'impulsor de la cursa de cavalls d'Epsom que es va tornar molt popular, per a celebrar el seu casament amb Lady Elisabeth Hamilton. Amb el temps, la paraula derbi es va associar a les competicions més importants de cavalls. Però a Espanya i Itàlia també fa referència a una competició esportiva entre conjunts d'una mateixa ciutat o regió.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 557 vegades (3,112).

DOPATGE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: de dopar. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: acció de dopar o de dopar-se. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: l'origen de la paraula és incert, però sembla ser que algunes tribus africanes anomenaven "dop" a una beguda alcohòlica que utilitzaven en competicions, rituals i activitats de culte. La paraula dopatge no va aparèixer fins el 1889, després que el columnista Boers la utilitzés per descriure una beguda estimulants.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 128 vegades (0,715).

DOPAR

CATEGORIA GRAMATICAL: verb transitiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès americà *to dope*, derivat de *dope*, que significa narcòtic. Aquest prové del neerlandès *doop*, que significa salsa. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: administrar estimulants antireglamentaris amb la intenció d'augmentar el rendiment en una competició esportiva. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DRAFT

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès *draft*.

DEFINICIÓ: sistema pel qual una lliga d'equips professionals, assigna a cada equip el dret de contractar individus especificats en un grup de jugadors. Generalment cada equip té un torn per seleccionar un jugador, fins que cada llista estigui plena. (Font: *Collins English Dictionary*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 127 vegades (0,709).

DREAM TEAM

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès que significa equip de somni.

DEFINICIÓ: un grup de persones que han estat especialment escollides per treballar juntes i que es consideren les millors en el que fan. *(Font: Cambridge Dictionary)*

SABIES QUE?: és una creença generalitzada que l'expressió *dream team*, traduïda com a equip de somni, es va fer servir per primera vegada en els Jocs Olímpics de Barcelona de 1992, per definir al millor equip, fins a la data, de la història del bàsquet. Els EUA va enviar per primera vegada als jugadors professionals de la NBA, per guanyar una medalla i millorar la seva imatge. Però la realitat és que es va utilitzar tres anys abans en l'estrena d'una comèdia nord-americana: *The Dream Team*. A l'actualitat el seu ús s'ha estes per referir-se no només a grans equips de bàsquet, també als d'altres esports com el tennis o el futbol.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 123 vegades (0,687).

EAGLE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès. *(Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)*

DEFINICIÓ: en el golf, resultat aconseguit quan hom completa un forat amb dos cops per sota del par. *(Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)*

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 22 vegades (0,123).

EL COMBINAT DE LES ESTRELLES NEGRES

CATEGORIA GRAMATICAL: frase feta.

ETIMOLOGIA:

DEFINICIÓ:

SABIES QUE?: és el nom que rep la selecció de futbol de Ghana per l'estrella que figura al centre de la seva bandera nacional, que fa referència a la naviliera *Black Star Line*, fundada pel jamaicà Marcus Garvey, un defensor de la unitat africana que somiava tornar els esclaus al seu continent d'origen.

PARAULES RELACIONADES: black stars.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegada (0,006).

EL TRIDENT

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu o adjectiu.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *tridens*, *-ntis*. *(Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)*

DEFINICIÓ: forca de tres dents, usada antigament per a la pesca i per a la caça. *(Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)*

SABIES QUE?: Dins l'àmbit futbolístic, parlem del trident quan un equip presenta una alineació amb tres davanters, dos atacants, un a cada punta, i el tercer al centre del camp. A la lliga espanyola ens trobem amb dos grans tridents: al del F.C. Barcelona més conegut com a MSN, format per Messi, Suárez i Neymar; i el del Reial Madrid conegut com la BBC, format per Benzema, Bale i Cristiano Ronaldo.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 207 vegades (1,156).

EMPATAR

CATEGORIA GRAMATICAL: verb intransitiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'italià *impattare*, derivat de *patta*, que significa empat, i prové del llatí *pacta*, plural de *pactum*. Per tant, empatar significa bàsicament pactar, quedar en paus. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: no guanyar ni perdre en una partida de joc, en una votació, per haver guanyat el mateix nombre de punts, per haver reunit el mateix nombre de vots. (Font: *DIEC2*)

PARAULES RELACIONADES: empat.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 627 vegades (3,503).

ENTRENADOR

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del verb entrenar. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: tècnic esportiu que dirigeix els entrenaments i la competició dels esportistes. (Font: *DIEC2*)

PARAULES RELACIONADES: entrenar, entrenament.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 2.912 vegades (16,268).

ENTRENAR

CATEGORIA GRAMATICAL: verb transitiu.

ETIMOLOGIA: prové del francès *entraîner*, calc de l'anglès *to train*, manlleu del francès *traîner* que significa educar, ensinistrar un cavall de curses. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: preparar algú per a una activitat mitjançant exercicis i un règim especial. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

PARAULES RELACIONADES: entrenador, entrenament.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 390 vegades (2,179).

ESPECTADOR

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot llatí *spectator*, *-ōris* que significa observador. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: persona que presència una cosa, una acció, un esdeveniment. (Font: *DIEC2*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1.087 vegades (6,073).

ESPORT

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès *sport*, del francès antic *deport*, ultra corregit en *desport* en el francès medieval, derivat de *déporter* que significa distreure. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

Pels antics romans *deportare* tenia dos significats, per una banda feia referència a celebracions triomfals dels generals romans i per l'altre significava transportar, treure alguna cosa, portar lluny.... Aquest últim significat va anar evolucionant fins a sortir al camp, respirar aire fresc i fer exercici.

DEFINICIÓ: exercici corporal d'agilitat, destresa o força, que es practica individualment o en grup, amb intencionalitat lúdica o competitiva i seguint unes regles establertes. (Font: *DIEC2*)

SABIES QUE?: hi ha indicis que els xinesos practicaven activitats esportives des del 4.000 aC. L'esport més popular era la gimnàstica. La natació, la pesca esportiva, el llançament de javelina, el salt d'altura i la lluita daten de l'època egípcia. A l'Antiga Grècia, la cultura militar i els esports s'influeixen mútuament, ja que augmentaven la capacitat d'organització.

PARAULES RELACIONADES: esportista, esportiu, esportivitat, esportivament, esportivitzar.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 3479 vegades (19,436).

ESPORTISTA

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot esport. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: que practica un o més esports. (Font: *DIEC2*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 455 vegades (2,542).

ESQUÍ

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de francès *ski*, i aquest, del noruec antic *ski* que significa post, i a la vegada de l'escandinau *skid*. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

El primer text on es parla de l'esquí es troben en l'historiador bizantí Procopi.

DEFINICIÓ: esport practicat sobre la neu o sobre l'aigua amb esquís. (Font: *DIEC2*)

SABIES QUE?: hi ha diferents versions del seu origen. Alguns creuen que prové d'Escandinàvia i el nord-oest de Rússia, i altres afirmen que prové de la regió dels Altai. El seu naixement es deu a la complicació per desplaçar-se, comercialitzar, caçar... en les zones on la neu s'acumulava durant mesos.

PARAULES RELACIONADES: esquiador, esqujada.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 335 vegades (1,872).

ESQUIADOR

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové d'esquiar. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: persona que practica l'esquí. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

PARAULES RELACIONADES: esquí, esqujada.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 41 vegades (0,229).

ESQUIAR

CATEGORIA GRAMATICAL: verb intransitiu.

ETIMOLOGIA: prové d'esquí. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: anar per la neu amb esquís. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

ESTABLISHMENT

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès *establishment*, i aquest del francès *établissement*, que significa posició, situació. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: conjunt de les forces que controlen i dominen el poder. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: el terme es refereix a un grup social tancat que selecciona als seu membres. La seva aplicació sol ser informal i és utilitzat més pels mitjans de comunicació que pels acadèmics.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 2 vegades (0,011).

ETAPA

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del francès *étape* que significa localitat on fan nit les tropes en marxa; distància per arribar-hi, i aquest del neerlandès mitjà *stapel*, que significa bastida, dipòsit. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: fracció d'una cursa, d'una marxa, d'una excursió, etc... (Font: *DIEC2*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1.616 vegades (9,028).

ETHOS

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del grec *êthos*, que significa costum. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: caràcter moral, actitud ètica, generals, propis d'un individu, d'un poble, etc... (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegada (0,006).

EUROCOPA

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: format per dos substantius; euro, reducció de Europa + copa, trofeu en forma de copa ornamental, generalment d'argent, que hom sol atorgar al vencedor en una competició esportiva. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: és un torneig internacional que enfronta les seleccions nacionals de futbol més importants de Europa

SABIES QUE?: en la primera competició la selecció espanyola no va passar de quarts de final, ja que, Franco no va permetre l'entrada de l'URSS al nostre país per jugar el partit, i l'equip de la URSS va passar automàticament a semifinals.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 181 vegades (1,011).

EUROLLIGA

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: format per dos substantius; euro, reducció de Europa + lliga, competició esportiva en la qual cadascun dels equips inscrits juga amb tots els altres de la seva categoria. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: màxima competició de clubs de bàsquet d'Europa. (Font: *Wikipedia*)

SABIES QUE?: des de la temporada 2000-01 és organitzada per la companyia privada *Euroleague Basketball*. Hi participen 18 països diferents, tots ells membres de FIBA Europa.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 628 vegades (3,508).

ÈXIT

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *exītus*, *-us*, que significa sortida, resultat, final; derivat de *exīre*, sortir (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: bon resultat, reeiximent. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

PARAULES RELACIONADES: exitós.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 522 vegades (0,045).

FAIR PLAY

CATEGORIA GRAMATICAL: locució anglesa.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: en l'esport, el fet de jugar d'acord amb les regles i no tenir un avantatge just. (Font: Cambridge Dictionary)

SABIES QUE?: l'esperit olímpic sorgeix l'any 776 aC amb la creació dels Jocs Olímpics. El joc net forma part d'un dels principis fonamentals que sustenten la Carta Olímpica: l'important en els Jocs Olímpics no és guanyar sinó participar.... l'essencial en la vida no és vèncer sinó lluitar bé.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 21 vegades (0,117).

FAN ZONE

CATEGORIA GRAMATICAL: locució anglesa.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès, format per *fan* que significa afeccionat extremament a una cosa o persona i *zone* que significa extensió de terreny limitada.

DEFINICIÓ: una zona fora o lluny de l'estadi esportiu perquè la gent vegi el joc en una gran pantalla. (Font: Cambridge Dictionary)

SABIES QUE?: en català tenim altres expressions per designar-ho: zona de seguidors, aficionats, zona per l'afició...

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 26 vegades (0,145).

FARAONS

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: del llatí *Pharao*, *-onis*, i aquest del grec *Pharao*, del nom propi del rei egipci perseguidor dels hebreus en temps de Moisès. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: a l'antic Egipte, títol honorífic del rei. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

SABIES QUE?: és el sobrenom amb el que es coneix als jugadors de la selecció d'Egipte. S'entén que l'origen i el seu simbolisme és degut a que en l'antic Egipte els faraons eren els reis.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 11 vegades (0,061).

FEELING

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès. (Font: Neolosfera)

DEFINICIÓ: una cosa que sents en la teva ment quan estàs feliç, trist, temorós... (Font: Cambridge Dictionary)

SABIES QUE?: prové del gerundi del verb anglès *to feel*, que equivaldria a emoció, sentiment, sensació. Segons la Neolosfera és un dels neologismes més utilitzats en català en situacions en que volem expressar un sentiment positiu entre dues o més persones.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 14 vegades (0,078).

FIFA

CATEGORIA GRAMATICAL: acrònim.

ETIMOLOGIA: acrònim del mot francès *Fédération Internationale de Football Association*. (Font: Oxford Dictionaries)

DEFINICIÓ: organisme internacional que afilia les federacions de tots els països, encarregada de reglamentar aquest esport i d'organitzar campionats internacionals. (Font: Termcat)

SABIES QUE?: la FIFA es va fundar en el edifici del darrera de la *Unió Française des Sports Athlétiques* el 21 de maig de 1904 amb la firma de França, Bèlgica, Dinamarca, Holanda, Espanya, Suècia i Suïssa.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 799 vegades (4,464).

FINAL

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu o substantiu masculí.

ETIMOLOGIA: 1330; prové del llatí *finālis*, compost per *finis* (límit, fi) i el sufix *-alis* (relatiu a). (Font: Etimologies)

DEFINICIÓ: prova en què es determina el guanyador d'un certament o d'una competició. (Font: DIEC2)

PARAULES RELACIONADES: *final four*, semifinal.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 12.916 vegades (72,156).

FINAL FOUR

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: final prové del llatí *finalis*, i *four* és un mot anglès.

DEFINICIÓ: és un terme esportiu que s'aplica habitualment als darrers quatre equips que queden en un torneig. (Font: Wikipedia)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 52 vegades (0,291).

FINISHER

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: una persona o animal que acaba una competició atlètica. (Font: Cambridge Dictionary)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 2 vegades (0,011).

FLETXES DE PLATA

CATEGORIA GRAMATICAL: frase feta.

ETIMOLOGIA:

DEFINICIÓ: és el sobrenom donat als automòbils de carreres Mercedes-Benz.

SABIES QUE?: després de la primera guerra mundial, les carrosseries dels automòbils de competició lluien els colors assignats al país d'origen: el verd per a Anglaterra, vermell per a Itàlia, blanc per Alemanya... El 1934 es va establir que el pes màxim per automòbil en un Gran Premi havia de ser de 750 Kg. Els Mercedes-Benz van pesar 751 Kg. Alfred Neubauer, director esportiu, i Manfred von Brauchitsch, el pilot, van decidir treure tota la pintura de la carrosseria, quedant el descobert el color gris platejat. Després de vèncer la carrera es van quedar amb el sobrenom fletxes platejades.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 10 vegades (0,056).

FLOPPING

CATEGORIA GRAMATICAL: verb.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès. Participi del verb *flop*, que significa caure, moure o penjar de manera solta i maldestre. (Font: *Collins English Dictionary*)

DEFINICIÓ: s'utilitza en bàsquet per simular un contacte inexistent per part del defensor per obtenir una falta per part de l'atacant.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegada (0,006).

FOOD TRUCK

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès. (Font: *Neolosfera*)

DEFINICIÓ: un gran vehicle equipat amb instal·lacions per cuinar i vendre aliments. (Font: *Oxford Dictionaries*)

SABIES QUE?: l'origen dels *food truck* el trobem als EEUU, quan al segle XIX, Charles Goodnight va modificar una carreta per portar-hi provisions i una cuina mòbil que fes més fàcil els mesos en què els ramaders es desplaçaven cap al nord per vendre-hi caps de bestiar.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 4 vegades (0,022).

FRAME

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: fotograma, cadascuna de les imatges que componen una pel·lícula. (Font: *Collins English Dictionary*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegada (0,006).

FREESTYLE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: s'utilitza per descriure les competicions esportives, especialment en la natació, la lluita lliure i l'esquí, en què els competidors poden utilitzar qualsevol estil o mètode que desitgin quan participen. (Font: *Collins English Dictionary*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 198 vegades (1,106).

FRIKI

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu o adjectiu.

ETIMOLOGIA: manlleu adaptat de l'anglès *freaky*.

DEFINICIÓ: extravagant, rar o excèntric. (Font: *Diccionario de la Lengua Española*)

SABIES QUE?: segons la Neolosfera la paraula *friki* porta associada dos significats, per una part una persona extravagant i pintoresca, i per l'altre aquella persona que practica desmesuradament i obsessivament una afició. La primera porta associat un matís despectiu, mentre que la segona pot expressar que és una persona que entén molt d'alguna cosa.

PARAULES RELACIONADES: *friqui, fric, freak*.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegada (0,006).

FUMATA BLANCA

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu o adjectiu.

ETIMOLOGIA: manlleu semi adaptat de l'italià *fumata bianca*. (Font: Neolosfera)

DEFINICIÓ: fum de color blanc que durant la celebració d'un conclave indica l'elecció d'un nou papa. (Font: Rodamots)

SABIES QUE?: apart de l'aplicació que es fa en l'elecció papal, també s'utilitza en sentit figurat en qualsevol reunió llarga en què se sap que s'ha de prendre una decisió i que pot ser difícil arribar-hi, especialment en àmbits polítics i esportius.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 2 vegades (0,011).

FUTBOL

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot anglès *football*, que significa pilota de peu. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: esport practicat a l'aire lliure en què prenen part dos equips d'onze jugadors cadascun i consisteix a introduir una pilota, impulsada amb els peus o qualsevol altra part del cos llevat dels braços, a la porteria de l'equip contrari. (Font: DIEC2)

SABIES QUE?: el futbol modern va ser creat a Anglaterra després de la formació de la *Football Association*, les regles de les quals són la base d'aquest esport. És un esport en el qual deu jugadors i un porter de dos equips s'enfronten entre ells per aconseguir marcar com més gols millor al equip rival. Als Estats Units anomenen *football* a un altre esport diferent, més semblant al rugbi. Els nord-americans denominen *soccer* al futbol.

PARAULES RELACIONADES: futbolista, futbolístic, *football*.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 6.875 vegades (38,408).

FUTBOLISTA

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot futbol. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: jugador de futbol. (Font: DIEC2)

PARAULES RELACIONADES: futbol, futbolístic, *football*.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 2.306 vegades (12,883).

FUTSAL

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: és un esport practicat entre dos equips de cinc jugadors que deriva del futbol on s'apliquen aspectes d'altres esports com el waterpolo, el voleibol, l'handbol i el bàsquet. (Font: Wikipedia)

SABIES QUE?: el seu origen es remunta a l'any 1930 a la ciutat de Montevideo (Uruguai) on Juan Carlos Ceriani Turcan va concebre una versió del futbol per a una competició juvenil. *Futsal*, és el terme internacional utilitzat. El *futsal* és un dels esports més practicats a nivell amateur ja que la seva essència és similar a la del futbol, però requereix de menys capacitat física i pot jugar-se amb menys jugadors.

PARAULES RELACIONADES: futbol sala, futsala.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 165 vegades (0,922).

GALÀCTICS

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu.

ETIMOLOGIA: prové del grec *galaktikós*, que significa de llet. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: relatiu o pertanyent a la galàxia o les galàxies. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: és el malnom en que es va conèixer els principals fitxatges que va fer el Madrid en la primera dècada de l'empresari Florentino Perez: Luis Figo (2000), Zinedine Zidane (2001), Ronaldo (2002) i David Beckham (2003). El terme va ser popularitzat pels mitjans periodístics espanyols i va ser utilitzat per primera vegada per Jaume Ortí, president del València entre 2001 i 2004.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 3 vegades (0,018).

GAME OVER

CATEGORIA GRAMATICAL:

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: cosa que ha acabat sense èxit. (Font: *Dictionary*)

SABIES QUE?: és el text final de molts videojocs.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 8 vegades (0,045).

GENERAL MANAGER

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: general prové del llatí *generalis*, i mànager de l'anglès *manager*, derivat de *to manage* que significa manipular, governar o organitzar. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: una persona que està a càrrec de tota o part d'una organització o empresa. (Font: *Cambridge Dictionary*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 6 vegades (0,034).

GENTLEMAN

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: persona que es destaca tant per la seva distinció de maneres i d'aspecte com per la rectitud de comportament. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 4 vegades (0,022).

GIRO

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'italià.

DEFINICIÓ: és una competició ciclista per etapes de tres setmanes de durada, disputada al mes de maig a Itàlia amb un recorregut diferent cada any. (Font: *Wikipedia*)

SABIES QUE?: la creació del *Giro* està lligada al diari esportiu *La Gazzetta dello Sport*. La rivalitat amb el diari que organitzava el Giro d'Itàlia en automòbil va portar a la creació d'una cursa ciclista per etapes inspirant-se en el Tour de França, per això, des de 1931 el líder de la classificació vesteix la malla rosa, en honor al color de la publicació.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 533 vegades (2,978).

GOAL-AVERAGE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès, compost per *goal* que significa gol i *average* que significa mitjana. (Font: *Oxford Dictionaries*)

DEFINICIÓ: mitjana de gols. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: és un anglicisme del futbol que, tot i tenir substituïts en català "mitjana de gols", es manté en el nostre vocabulari.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 86 vegades (0,480).

GOL

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: 1920; prové de l'anglès *goal*, que significa meta, objectiu. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

La paraula *goal* apareix per primera vegada en el S. XIV per referir-se a límit, passar la línia i marcar un punt. Alguns etimòlegs relacionen la paraula límit amb *goelan*, una paraula del anglès arcaic que significa obstacle. És el 1540 que es comença a utilitzar en els esports, per referir-se a marcar un punt.

DEFINICIÓ: acte de fer passar la pilota o bola per la porteria. (Font: *DIEC2*).

SABIES QUE?: un gol consisteix en marcar un punt o varis en un període de temps determinat, el que anota més gols és el guanyador del partit. En la majoria dels esports cada anotació val per un punt, però en el bàsquet, beisbol, rugbi... poden valdre diferents puntuacions.

PARAULES RELACIONADES: goal, goal average.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 12.661 vegades (70,732).

GOLF

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès *golf*, i aquest potser, del neerlandès *kolf*, que significa bastó, bat. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

La paraula golf apareix per primera vegada el 1547 en un estatut escocès sobre els jocs prohibits.

DEFINICIÓ: joc de pilota que consisteix a anar introduint en una sèrie de forats, distribuïts al llarg d'un circuit accidentat, un pilota, mitjançant una successió de cops efectuats amb un bastó adequat. (Font: *DIEC2*)

SABIES QUE?: a Irlanda, en els camps de joc era freqüent trobar un cartell amb el text "Gentlemen Only, Ladies Forbidden" només senyors, senyores prohibit. Amb ell s'intentava impedir que les dames s'asseguessin a la gespa a berenar i descansar. Unint la primera inicial de cadascuna de les paraules del cartell, s'obté el nom de GOLF.

PARAULES RELACIONADES: golfista.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1.139 vegades (6,363).

GP

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: acrònim de Gran Premi.

DEFINICIÓ: és la competició del motor més antiga del món.

SABIES QUE?: abans de 1990 hi havia quatre categories que depenien de la cilindrada

de les motocicletes: 125cc, 250cc, 350cc i 500cc; després de diversos intents amb altres com la de 50cc, 80cc i 990cc han quedat reduïdes a l'actualitat a tres: 250cc (moto3), 600cc (Moto2) i 1.000cc (MotoGp).

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 636 vegades (3,553).

GRAND CHELEM

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: s'anomena *Grand Chelem* quan un pilot aconseguix en un mateix Gran Premi la pole, guanyar la cursa, marcar la volta ràpida i liderar la cursa de principi a fi.

SABIES QUE?: equival a un joc perfecte en beisbol, o un joc de 300 pals amb deu pals.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 4 vegades (0,022).

GRAND SLAM

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: consisteix en guanyar tots els tornejos més importants d'una temporada en un esport determinat, per exemple, en rugbi o tennis. (Font: *Collins English Dictionary*)

SABIES QUE?: aquesta expressió es recull per primera vegada a principis del segle XIX al bridge per assenyalar la mà en la qual un jugador aconseguix guanyar totes les mans. Més tard aquest terme va arribar al golf, al tennis, el beisbol i el rugbi.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 120 vegades (0,670).

GUNNERS

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: àlies de l'Arsenal Football Club. (Font: *Collins English Dictionary*)

SABIES QUE?: el club va ser fundat al sud-est de Londres l'any 1886 per treballadors de la fàbrica *Royal Arsenal Woolwich*, per això en el seu emblema figura un canó.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 30 vegades (0,168).

HALL OF FAME

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: un monument nacional a la ciutat de Nova York que conté bustos i monuments en honor als èxits dels nord-americans famosos. (Font: *Oxford Dictionaries*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 4 vegades (0,022).

HANDBOL

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès *handball*, i aquest, de l'alemany *Handball*, ideat a Alemanya el 1914 i reglamentat el 1917. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: esport de conjunt practicat amb les mans entre dos equips de set jugadors cadascun, sis jugadors de camp i un porter, que intenten d'introduir una pilota dins la porteria defensada per l'equip contrari. (Font: *DIEC2*)

SABIES QUE?: Són molts els jocs de pilota que fan servir les mans, però el handbol és

molt modern, de finals del segle XIX. De bon principi es jugava a l'exterior amb 11 jugadors, però amb el pas dels anys, es va reduir a set i va començar a practicar-se en pista coberta.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 749 vegades (4,184).

HANDICAP

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès handicap, contracció de *hand i(n) cap*, que significa mà en el barret, joc en què les apostes es posaven dins un barret. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: en una competició esportiva, desavantatge imposat al competidor que hom suposa superior a fi d'igualar les possibilitats de guanyar. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: *handicap* prové d'un joc habitual del segle XVII on s'utilitzava una gorra o barret per sostenir els diners de les apostes o de les licitacions en un intercanvi i sempre sota la tutela d'un jutge o àrbitre.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 53 vegades (0,296).

HAT-TRICK

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès *hàttrik*. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: fet d'aconseguir, un jugador, tres gols en un partit. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: *hat-trick* és un terme que es feia servir per a designar el truc dels mags en el que treien un conill o un colom del seu barret de copa. El terme va passar al món del criquet l'any 1878, quan es va premiar amb un barret al llançador Heathfield Harman Stephenson al aconseguir eliminar tres bateadors de manera consecutiva. El premi del barret provenia d'una costum de tradició britànica segons la qual s'obsequiava a qui sobresortia en alguna competició amb un barret, peça de vestir molt prestigiosa en aquell moment. En el futbol, els puristes, es refereixen al *hat-trick* quan un jugador marca tres gols, un amb el peu esquerre, l'altre amb el peu dret i un altre amb el cap.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 103 vegades (0,575).

HEGEMONIA

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del grec *hēgemonía*, derivat de *hēgemón*, -ónos, que significa el qui va al davant, i aquest de *hēgéomai* que significa conduir, ser capdavanter. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: preeminència comercial, artística o intel·lectual d'un poble d'una ciutat o d'una institució damunt d'altres. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 16 vegades (0,089).

HEPTACAMPIONAT

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: format pel prefix numeral grec *hepta-*, que significa set i campionat. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: campionat aconseguït per sèptima vegada.

PARAULES RELACIONADES: campionat, campió.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegada (0,006).

HEPTATLO

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: format pel prefix grec *hepta-* i *-atló*. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: prova combinada d'atletisme femení que comprèn set disciplines: 100 metres tanques, llançament de pes, salt d'alçada, 200 metres llisos, salt de llargada, llançament de javelina i 800 metres llisos. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 9 vegades (0,050).

HIGHLIGHTS

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: una selecció, en la TV o la radio, de las parts més importants i emocionants d'un esdeveniment esportiu. (Font: *Collins English Dictionary*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 167 vegades (0,933).

HIP HOP

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: moviment juvenil, sorgit als Estats Units als anys vuitanta, que comprèn diferents manifestacions artístiques com el rap, el *breakdance* o els grafitis, i que marca una manera d'expressar i de vestir. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: el mot *hip hop* s'atribueix a Keith Cowboy, que va crear l'expressió mentre feia broma amb un amic que s'havia allistat a l'exèrcit mentre feien *scat* amb les paraules *hip hop hip hop*.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 4 vegades (0,022).

HISPALENSES

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *hispalensis*. (Font: *Diccionario de la llengua española*)

DEFINICIÓ: relatiu a Sevilla, antiga *Híspalis*, província i ciutat d'Espanya, o als seus habitants.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegada (0,006).

HOQUEI

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès *hockey*, i aquest, de l'anglès antic *hawkey*, d'origen incert. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: esport col·lectiu practicat entre dos equips que consisteix a impulsar una bola amb un estic cap a la porteria defensada per l'equip contrari per introduir-la-hi. (Font: *DIEC2*)

SABIES QUE?: al segle XIX a Anglaterra el nord-americà Edward Crawford va introduir una adaptació de l'hoquei sobre gel per jugar sobre terra de fusta. A finals del segle XIX ja s'havia expandit per tot Europa, i al segle XX es va començar a practicar a Llatinoamèrica.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1.030 vegades (5,754).

INPUT

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès, substantiu de *to input*, ficar a dins. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: entrada. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegada (0,006).

IN CRESCENDO

CATEGORIA GRAMATICAL: locució adverbial.

ETIMOLOGIA: locució llatina, deformació llatinitzant de l'italianisme *crescendo*. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: significa augmentant progressivament. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 10 vegades (0,056).

IN EXTREMIS

CATEGORIA GRAMATICAL: locució adverbial i locució adjectiva.

ETIMOLOGIA: locució llatina. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: significa al darrer moment. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 36 vegades (0,201).

IN SITU

CATEGORIA GRAMATICAL: locució adverbial.

ETIMOLOGIA: locució llatina. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: significa en el lloc mateix. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 10 vegades (0,056).

INDOOR

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès *indoor* 'interior'. (Font: Oxford Dictionaries)

DEFINICIÓ: competició esportiva que es disputa en un recinte cobert i tancat. (Font: Oxford Dictionaries)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 143 vegades (0,793).

IPSO FACTO

CATEGORIA GRAMATICAL: locució adverbial.

ETIMOLOGIA: locució llatina. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: locució que significa immediatament, a l'acte. En el llenguatge jurídic significa pel mateix fet. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 2 vegades (0,011).

JANUARIUS

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: mot llatí.

DEFINICIÓ: gener, el primer mes de l'any. (Font: gran diccionari de la llengua catalana)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 3 vegades (0,017).

JOC

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *jŏCUS*. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

La paraula que s'utilitzava més freqüentment per definir joc era *ludus*, però va ser reemplaçada per *jŏcus*, i en conseqüència no va deixar gaire petjada.

DEFINICIÓ: acció de jugar. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: el joc és una activitat que es fa servir per a la diversió i l'entreteniment dels seus participants; en moltes ocasions, fins i tot com a eina educativa. La primera referència que en tenim és de l'any 3000 a. C.

Semànticament les paraules joc i esport coincideixen.

PARAULES RELACIONADES: Jocs Olímpics.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 4.639 vegades (25,916).

JOCS OLÍMPICS

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *jŏcus*. i del llatí *olympĭcus*, *-a*, *-um*, i aquest del grec *olympikós*. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: celebració cada quatre anys de competicions esportives, versió moderna dels antics jocs d'Olímpia. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: els primers Jocs Olímpics es van celebrar l'any 776 a. C., i els últims el 394 d. C. quan els va prohibir l'emperador Teodosio. Els Jocs Olímpics moderns es van inspirar en els de l'antiga Grècia. El Baró de Coubertin va fundar el COI (Comitè Olímpic Internacional) el 1894, i el 1896 es va celebrar la primera edició dels Jocs Olímpics de l'era moderna a Atenes.

PARAULES RELACIONADES: jocs.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 313 vegades (1,749).

JUDO

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu del japonès *judo*, compost per les paraules *ju-* que significa suau, dúctil i *-do* que significa mitjà. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: esport lluita de mans nues que té com a principi d'aprofitar la força del contrari per a desequilibrar-lo i vèncer-lo amb el mínim d'esforç. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: aquest esport va néixer basant-se en els coneixements que tenia Jigoro Kano sobre el ju-jutsu, una tècnica de lluita practicada pels samurais. Kano es va basar en la llegenda d'un monjo que observant una tempesta es va donar compte que els arbres gruixuts i forts arribaven a ser arrencats pel vent mentre que els més joves i flexibles es doblegaven en la direcció del vent.

PARAULES RELACIONADES: judoka.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 151 vegades (0,844).

JUDOKA

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de la paraula judo. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: persona que practica el judo. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

PARAULES RELACIONADES: judo.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 11 vegades (0,061).

KARMA

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu del sànscrit *kṛī*. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: fruit de les accions acomplertes per cadascun dels éssers, el qual fruit determina un renaixement divers en l'escala dels éssers i la felicitat o la dissort futures. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: el *karma* és un dels pilars bàsics de l'hinduisme, el budisme o el taoisme. Segons aquestes doctrines filosòfiques, ens determina com seran les vides futures dels individus en les seves reencarnacions.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegades (0,006).

KILLER

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: és una persona que ha matat a algú o que té intenció de matar algú. (Font: *Collins English Dictionary*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 7 vegades (0,039).

KO

CATEGORIA GRAMATICAL: sigla.

ETIMOLOGIA: prové del mot anglès *knockout*. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: fora de combat. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: en la boxa s'usaven les inicials KO per dir que un pugilista deixa sense coneixement al seu adversari, per això quan una persona deixa a una altra sense possibilita d'intervenir o de seguir fent una tasca, es diu que l'ha deixat K.O.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 85 vegades (0,475).

LAMBRETTAS

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'italià.

DEFINICIÓ: va ser una línia d'escúter produïda a Milà des de finals de la dècada dels 40.

SABIES QUE?: el nom prové d'un riu italià, el Lambro, que es trobava prop de la fàbrica.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegades (0,006).

LEB OR

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: acrònim de *Liga Española de Baloncesto*. (Font: *Wikipedia*)

DEFINICIÓ: és la segona categoria del bàsquet espanyol, just per sota de la Lliga ACB.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 203 vegades (1,134).

LFP

CATEGORIA GRAMATICAL: acrònim.

ETIMOLOGIA: acrònim de Lliga de Futbol Professional.

DEFINICIÓ: és una associació integrada pels clubs i les societats anònimes esportives que participen en les categories professionals de la lliga espanyola de futbol.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 129 vegades (0,721).

LÍDER

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès *leader*, derivada de to *lead*, conduir. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: cap d'una classificació, d'una competició, etc... (Font: *DIEC2*)

SABIES QUE?: el líder és una persona que actua com a guia o cap d'un grup. Perquè el seu lideratge sigui efectiu, la resta dels integrants ha de reconèixer les seves capacitats. Inicialment, a finals del segle XIX, es va fer servir en el món de la política per designar als dirigents obrers o sindicals. Posteriorment va passar al camp de l'esport.

PARAULES RELACIONADES: lideratge, liderà.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1.518 vegades (8,480).

LIDERATGE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot líder. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: condició de líder. (Font: *DIEC2*)

SABIES QUE?: el lideratge és propi del líder, és capaç de prendre decisions encertades, inspirar a la resta per arribar a una meta comuna. És un element fonamental en l'esport per saber dirigir l'equip a la victòria.

PARAULES RELACIONADES: líder, liderà.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 568 vegades (3,173).

LLEONS

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA:

DEFINICIÓ: àlies dels jugadors de l'Athletic de Bilbao.

SABIES QUE?: el 1913 es va inaugurar l'estadi de San Mamés, construït on anteriorment hi havia una capella dedicada a San Mamés, màrtir romà que va ser llençat als lleons. La llegenda diu que quan era un nen, abans de ser esclavitzat pels romans, va cuidar un cadell de lleó que estava a punt de morir. Més endavant quan va ser condemnat a ser devorat pels lleons en el circ romà, aquests el van respectar i en comptes d'atacar-lo es van asseure al seu voltant .

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 31 vegades (0,173).

LLEONS DE TERANGA

CATEGORIA GRAMATICAL: frase feta.

ETIMOLOGIA:

DEFINICIÓ: àlies de la selecció de futbol del Senegal. (Font: *Wikipedia*)

SABIES QUE?: *teranga* significa hospitalitat en l'idioma local, a més està associat a la tolerància, el respecte, l'ajuda i la felicitat.

PARAULES RELACIONADES:

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 5 vegades (0,028).

LLEONS INDOMABLES

CATEGORIA GRAMATICAL: frase feta.

ETIMOLOGIA:

DEFINICIÓ: àlies de la selecció de futbol del Camerun. (Font: Wikipedia)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 27 vegades (0,151).

MADE IN

CATEGORIA GRAMATICAL: locució adjectival.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: fet o fabricat a...

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 6 vegades (0,034).

MAINSTREAM

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: les idees, actituds o activitats que es consideren normals o convencionals; la tendència dominant en l'opinió, la moda o les arts. (Font: Oxford Dictionaries)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 3 vegades (0,017).

MANCUNIAN

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: persona de Manchester, una ciutat al nord d'Anglaterra. (Font: Cambridge Dictionary)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 12 vegades (0,067).

MANNSCHAFT

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'alemany.

DEFINICIÓ: Equip.

SABIES QUE?: *Die Mannschaft* és el sobrenom de la selecció alemanya. Segons l'ex-futbolista Oliver Bierhoff "hi havia molts noms, però cap expressava tan adequadament els valors darrere d'aquest equip: creativitat, força, respecte i joc net, com així també unitat i solidaritat".

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 21 vegades (0,117).

MARATÓ

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del grec *Marathón*, planura grega d'on sortir un soldat corrent cap a Atenes per anunciar-hi la victòria dels grecs sobre els perses en la batalla d'aquest mateix nom al 490 a.C. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: cursa de 42,195 quilòmetres que transcorre en un recorregut asfaltat. (Font: DIEC2)

SABIES QUE?: l'actual poble que va donar nom a aquesta prova atlètica es diu *Marathona*, per aquest motiu en italià i en portuguès es denomini a aquesta carrera *Maratona*, amb gènere femení.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 403 vegades (2,251).

MATCH BALL

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: en tennis i altres esports, punt que dona la victòria a un jugador o equip.

(Font: *Oxford Dictionaries*)

PARAULES RELACIONADES: *match point, match, matx.*

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 18 vegades (0,101).

MATE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu del castellà. Prové del verb *matar*, i aquest del llatí *mactare*.

(Font: *Diccionario de la lengua española*)

DEFINICIÓ: és una jugada en què un jugador salta i fica la pilota dins la cistella amb una o dues mans tocant el cercol o penjant-s'hi. Aquesta acció val 2 punts, com totes les cistelles efectuades des de dins de la línia de triple. (Font: *Wikipedia*)

SABIES QUE? el mate va estar prohibit en la NCCA des de 1967 a 1978 probablement degut al domini aclaparador del llavors universitari Kareem Abdul Jabbar. El mate pot rebre diversos noms depenent de la zona o l'època: *Slam Dunk, jam, bolcada, clavada, enfonsada, a capón, esmaixada...*

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 34 vegades (0,190).

MATX

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès *match*, que significa confrontació, comparació. (Font: *DIEC2*)

DEFINICIÓ: competició esportiva. (Font: *DIEC2*)

SABIES QUE?: la paraula es va fer servir inicialment en els combats de boxa i posteriorment va passar a altres esports com el tennis, el futbol i fins i tot els escacs.

PARAULES RELACIONADES: *match ball, match point, match.*

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 797 vegades (4,453).

MISTER

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès *mister*, que significa senyor.

DEFINICIÓ: entrenador esportiu, especialment de futbol. (Font: *Diccionario de la lengua española*)

SABIES QUE?: OBNEO recull *mister*, com a sinònim d'entrenador. En el món del futbol es creu que el seu origen es deu a Frederick Pentland, un anglès que va treballar a Espanya com a entrenador. La premsa i els jugadors quan es dirigien a ell ho feien com Mister Pentland.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 147 vegades (0,821).

MITE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *mythos*, i aquest del grec *mýthos*. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: idea, figura, etc., presentades com a intocables, inqüestionables, absolutes. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

PARAULES RELACIONADES: mitificar.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 55 vegades (0,307).

MODUS OPERANDI

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: locució llatina. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: locució que significa manera d'obrar, d'actuar. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 3 vegades (0,017).

MOGGIGATE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'italià.

DEFINICIÓ:

SABIES QUE?: conegut també com a *Calciopoli*, és el frau esportiu més gran en la història del futbol italià. La Juventus FC, l'AC Milan, la Fiorentina la Lazio i la Reggina van ser acusats de conspirar per generar frau massius en els resultats dels partits, mitjançant la designació d'àrbitres per influir en els resultats en benefici d'algun equip.

PARAULES RELACIONADES: *Calciopoli*.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 3 vegades (0,017).

MOTO

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: abreviació de motocicleta. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: motocicleta. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

PARAULES RELACIONADES: motocicleta, motociclisme, motocicle.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 909 vegades (5,078).

MOTOCICLETA

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot moto- i bicicleta. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

Prové del francès *mottocyclette*.

DEFINICIÓ: vehicle automòbil de dues rodes, proveït de motor de combustió interna, que pot transportar un passatger o dos. (Font: *DIEC2*)

MOTOCICLISME

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot *motocicle*. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: utilització esportiva de la motocicleta. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 226 vegades (1,263).

MOTOCICLE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de la unió de *moto-* i *[b]icicle*. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: vehicle automòbil de dues rodes o de tres (Font: *DIEC2*)

MOUNTAIN BIKE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: bicicleta tot terreny. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: en la tercera dècada del segle XX, molts ciclistes buscaven altres opcions i la possibilitat de córrer en terrenys més abruptes i en plena natura. El 1933 Ignaz Schwinn va construir la primera bicicleta sòlida amb manillar elevat i pneumàtics més amples que pesava 22 kg, i es va convertir en referència per travessies pel camp i boscos.

PARAULES RELACIONADES: MTB.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 14 vegades (0,078).

MUNDIAL

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu o substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *mundialis*. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: campionat en què poden participar esportistes de tot el món. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 2.923 vegades (16,330).

MVP

CATEGORIA GRAMATICAL: sigles.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès, sigles de *most valuable player*. (Font: *Cambridge Dictionary*)

DEFINICIÓ: premi atorgat a un jugador en esports que es considera més important per a l'esport, l'equip o el joc. (Font: *Cambridge Dictionary*)

SABIES QUE?: MVP, en un principi, es feia servir només per a jugadors de bàsquet al Canadà, els EEUU, Filipines i Corea del Sud. Avui en dia s'atorga també en altres països i esports com el hoquei, el futbol americà o el beisbol entre altres.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 129 vegades (0,721).

NATACIÓ

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *natatio*, *-ōnis*. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: conjunt d'activitats esportives que es desenvolupen en una piscina. (Font: *DIEC2*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 415 vegades (2,318).

NBA

CATEGORIA GRAMATICAL: sigles.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: sigles de *National Basketball Association*. (Font: *Wikipedia*)

SABIES QUE?: és una lliga privada de bàsquet professional que es disputa als Estats Units des de 1946.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1452 vegades (8,112).

NBL

CATEGORIA GRAMATICAL: sigles.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: sigles de *National Basketball League*. (Font: Wikipedia)

SABIES QUE?: S'inicià l'any 1937 fins al 1949 amb 13 equips. L'any 1949 l'NBL s'uní a la *Basketball Association of America* i formaren l'actual NBA.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 3 vegades (0,017).

NON STOP

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu, adverbi o substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: continuar sense parar. (Font: Oxford Dictionaries)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 8 vegades (0,045).

OPEN

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès *to open* que significa obrir. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: prova, torneig esportiu. (Font: Oxford Dictionaries)

SABIES QUE?: s'utilitza en el món esportiu per referir-se a la competició oberta a totes les categories, habitualment en el tennis.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 721 vegades (4,028).

ORELLUDA

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot orella. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: que té les orelles grosses. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

SABIES QUE?: nom en què es coneix el trofeu de la Lliga de Campions de futbol.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 5 vegades (0,028).

OUTDOOR

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: aficionat a les activitats a l'aire lliure. (Font: Oxford Dictionaries)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 2 vegades (0,011).

OVERBOOKING

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: sobrerreserva. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 7 vegades (0,039).

PÀDEL

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès *paddle*. (Font: Diccionario de la llengua espanyola)

DEFINICIÓ: esport de pilota semblant al tennis, que hom juga en una pista rectangular dividida per una xarxa i en què s'enfronten dues parelles d'adversaris, consistent a colpejar la pilota amb una pala per fer-la passar per damunt de la xarxa, de manera que l'adversari no la pugui tornar. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

SABIES QUE?: l'origen del pàdel el trobem a finals del segle XIX en els jocs que s'organitzaven en els vaixells per entretenir als passatgers. El 1924 va arribar a Nova York de la mà de Frank Beal. A finals dels anys 70 comença la seva expansió per tot el món. Va arribar a Catalunya a mitjans dels anys vuitanta, i des de la creació de la Federació Catalana el 2004 ha crescut de manera espectacular. L'any 1984 es va construir la primera pista de pàdel al Reial Club de Golf del Prat i l'any següent també ho van fer el Club Esportiu Bonasport de Barcelona.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 117 vegades (0,654).

PARADINHA

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové d'un joc etimològic entre l'espanyol i el portuguès, de *parada* en espanyol i el diminutiu en portuguès *inha*. (Font: Wikipedia)

DEFINICIÓ: és una forma de llançar un penal i consisteix en realitzar una petita parada sense arribar a parar-se del tot per així mirar la reacció del porter i llançar el penal amb el porter ja vençut. (Font: Wikipedia)

SABIES QUE?: la *paradinha* va estar prohibida durant un temps per la FIFA ja que era la forma més utilitzada per llançar un penal, a part d'això, el penal era invàlid i el càstig si utilitzaves aquesta manera de llançar-lo era targeta groga.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 4 vegades (0,022).

PARTIT

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu o substantiu.

ETIMOLOGIA: S. XIV; prové del llatí *partitus*, *-a*, *-um*, participi de *partiri* que significa partir. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

És el participi passat del verb *partio*, *partire*, *partivi*, *partitum*. Significa dividir en parts, partir, repartir, distribuir...

DEFINICIÓ: competició entre dos adversaris formada pel conjunt de jugades que se succeeixen fins que guanya un d'ells o fins que s'acaba el temps. (Font: DIEC2)

SABIES QUE?: el mot partit es fa servir per diferents significats. En l'esport es refereix al joc entre dos equips o dos participants. A cada partit hi ha un guanyador i un perdedor.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 21.611 vegades (120,732).

PENAL

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès *penalty* que significa pena, càstig. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

Penalty prové de l'anglès mitja *penalitie*, i aquest del francès mitjà *pénalité*, de l'antic *penalite*, al seu torn del llatí medieval *poenalitas*, del clàssic *poenalis*, de *poena* i el sufix *-alis*, i aquella del grec antic *ποινή* que significa multa.

DEFINICIÓ: en el futbol, handbol, hoquei i altres esports d'equip, màxima penalització per falta greu comesa dins l'àrea de porta pròpia, consistent a llançar la pilota, parada, des del punt de penal i sense altra intervenció defensiva que la del porter. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

SABIES QUE?: encara que no és la forma que recull el diccionari de la RAE o el DIEC, també ho podem veure escrit amb freqüència com *penalty*.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1.986 vegades (11,095).

PICK AND ROLL

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: és una maniobra ofensiva en la qual un jugador s'interposa entre un company d'equip amb la pilota i un defensor, després llisca ràpidament cap a la cistella per acceptar un passi del mateix company d'equip. (Font: Dictionary)

SABIES QUE?: a la NBA aquesta jugada es va posar de moda als anys 90.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 7 vegades (0,039).

PILOT

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'italià *piloto* o *pilota*, variant de *pedot(t)ò* o *pedot(t)a*, i aquest del bizantí *pedotes* que significa timoner, alhora és un derivat del grec *pedón* que significa timó. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: persona que dirigeix una aeronau, un automòbil o una motocicleta, especialment en una competició. (Font: DIEC2)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1.252 vegades (6,994).

PITCH & PUTT

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: és un esport similar al golf, en el qual els forats tenen distàncies molt més curtes que en el golf i es juga amb un nombre de pals més reduït.

SABIES QUE?: el *Pitch & Putt* va néixer a Irlanda durant la primera meitat del segle XX. Els amants del golf van construir petites repliques dels camps de golf, per satisfer la seva afició a aquest esport mentre estaven de vacances. A diferència del golf, es pot considerar un esport popular, ja que no requereix tant de temps, no cal ser soci i els preus són més assequibles.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 16 vegades (0,089).

PITXITXI

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: sobrenom de Rafael Moreno Aranzadi.

DEFINICIÓ: en el futbol, jugador que marca més gols durant la lliga espanyola, i per extensió, golejador. (Font: Diccionario de la lengua española)

SABIES QUE?: Pitxitxi era el sobrenom del davanter de l'Athletic de Bilbao, Rafael Moreno Aranzadi. Va ser un dels millors golejadors dels inicis del segle XX, abans de la creació de la lliga espanyola. El diari Marca, li va posar el seu nom al trofeu que des de 1953 es lliura al jugador que més gols marca cada temporada a la lliga espanyola.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 187 vegades (1,045).

PLACATGE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del verb placar.

DEFINICIÓ: acció de placar. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

PARAULES RELACIONADES: placar.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 4 vegades (0,022).

PLACAR

CATEGORIA GRAMATICAL: verb transitiu.

ETIMOLOGIA:

DEFINICIÓ: en el rugbi, interceptar l'avanç (d'un contrari que té la pilota) subjectant-li la cintura o les cuixes amb els braços i fent-lo caure a terra. *(Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)*

PARAULES RELACIONADES: placatge.

PLANTILLA

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu del castellà *plantilla*. *(Font: DIEC2)*

DEFINICIÓ: conjunt de jugadors que integren un equip. *(Font: DIEC2)*

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1.790 vegades (10,000).

PLAY-OFF

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès. *(Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)*

DEFINICIÓ: sistema d'eliminatòria en què guanya el primer equip que aconsegueix un nombre de victòries determinat. *(Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)*

SABIES QUE?: segons Ted Nesbitt, professor especialitzat en les obres de Shakespeare, aquest va utilitzar la paraula *play it off* per primera vegada el 1598 en la seva obra Enric IV.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1.137 vegades (6,352).

PLAY-OUT

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: en tennis i altres esports, sortida de la pilota fora del camp *(Font: Oxford Dictionaries)*

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 6 vegades (0,034).

PODI

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *podium*. *(Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)*

Podium prové de la paraula grega *pódion*.

DEFINICIÓ: plataforma on actua el director d'una orquestra, un animador d'una festa, un orador, on és presentat el vencedor d'una prova esportiva. *(Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)*

SABIES QUE?: podi es refereix als primers llocs d'un torneig, una carrera... Podi també s'utilitza per referir-se a la plataforma a la qual els ballarins de discoteques es pugen per ballar; a un espai físic en el qual es puja algú per poder fer la seva feina, un director d'orquestra, un polític ...; o al pedestal arquitectònic que en l'antiguitat de aixecava al voltant d'un temple i contribuïa a sostenir les seves columnes. La primera vegada que es va fer servir un podi en una competició esportiva va ser en el lliurament de medalles dels Jocs Olímpics de Los Angeles el 1932.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 938 vegades (5,240).

POLE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: posició preferent. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: a mitjan segle XIX s'utilitzava la *pole* com a posició en la sortida més propera als pals interiors de l'hipòdrom. Més tard aquesta expressió es va traslladar a les curses de motor per designar el primer lloc en la graella de sortida d'una cursa.

PARAULES RELACIONADES: *pole position*.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 48 vegades (0,268).

POLTRES

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: d'origen incert, potser del llatí vulgar *pŭllitru*, resultat d'un encreuament del llatí *pullus* 'petit de qualsevol animal' amb un *pŭtro*- 'cria, poltre'. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: cavall jove. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: és l'àlies de la selecció de futbol de Burkina Faso.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 7 vegades (0,039).

POWER STAGE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: és l'últim tram de cada ral·li, generalment es disputa en una zona urbana i sol ser de curt recorregut en el qual es reparteixen 3,2,1 punts extra als tres primers classificats. (Font: *Wikipedia*)

SABIES QUE?: es va introduir per primera vegada en el campionat del món de ral·li el 2011.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 6 vegades (0,034).

PREMIER LEAGUE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: Lliga superior de futbol a Anglaterra des de 1992, que consta de 20 equips d'Anglaterra i Gal·les. (Font: *Cambridge Dictionary*)

SABIES QUE?: es va fundar el 1992 a iniciativa dels equips de la *Football League First Division*, per organitzar la seva pròpia competició amb l'objectiu d'obtenir més ingressos, competir amb els millors clubs d'Europa i eradicar la violència dels *hooligans*.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1.030 vegades (5,754).

PRÒRROGA

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu femení.

ETIMOLOGIA: prové del verb prorrogar. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: temps que una cosa es prorroga. (Font: *DIEC2*)

PARAULES RELACIONADES: prorrogable, prorrogar, prorrogat.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 413 vegades (2,307).

PRORROGAR

CATEGORIA GRAMATICAL: verb transitiu.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *prorogare*, ahora derivat de *rogare*, demanar. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: allargar el temps establert per a fer alguna, donar un nou termini. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

PUNCH

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: en el golf, cop fort executat amb un swing incomplet en què la bola es desplaça a poca altura. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 4 vegades (0,022).

PUTT

CATEGORIA GRAMATICAL: verb.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: colpejar la bola.

SABIES QUE?: en el golf és el tir que se li dóna a la bola amb el pal anomenat *putter*, en una secció de la pista anomenada *green*, on la gespa és curta i on es troba el forat. En aquest cop la bola roda i no s'aixeca del terra, per això és molt important calcular el possible desnivell del terreny.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 5 vegades (0,028).

QUARTERBACK

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: en el futbol americà, és el jugador que rep la pilota al principi de cada jugada i decideix quin joc farà. (Font: *Cambridge Dictionary*)

SABIES QUE?: la paraula quarterback prové del rugbi escocès on els jugadors en posicions endarrerides acostumaven a estar just a una distància aproximada d' ¼ dels davanters.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 10 vegades (0,056).

RAL·LI

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès *rally* o *rallye*, forma el·líptica de *rally-auto*, de *to rally* que significa reunir, agrupar; manlleu del francès *rallier*. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: prova de resistència, de velocitat i d'habilitat disputada per vehicles o per persones en carreteres, camins o pistes, que és controlada en uns punts determinats i que té lloc generalment per etapes. (Font: *DIEC2*)

SABIES QUE?: A finals del 1800 es van buscar noves formes de competir, i van néixer les carreres de cotxes. La paraula, possiblement, va ser utilitzada per primera vegada el 1911, per donar nom al Ral·li de Montecarlo. A mitjans del segle XX a França es celebraven moltes de les primeres carreres de cotxes, i va ser allà on es va afegir la lletra "e" al final, quedant: *rallye*. El més famós del món és el Ral·li Dakar, un raid que va néixer el 1978.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 541 vegades (3,022).

RÈCORD

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès *record*, i aquest del francès *record*, derivada de *recorder*, recordar o enregistrar. (Font: DIEC2)

DEFINICIÓ: resultat obtingut en una prova esportiva, constatat oficialment, i que supera tots els anteriors del mateix gènere i en condicions idèntiques. (Font: DIEC2)

SABIES QUE?: en general s'utilitza com a sinònim de marca, plusmarca o millor registre. En el món de l'esport, un rècord mundial és aquella marca que mai abans havia estat aconseguida i un rècord olímpic és la millor marca obtinguda en uns Jocs Olímpics.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1.359 vegades (7,592).

RED DEVILS

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: diables vermells.

SABIES QUE?: àlies dels jugadors del Manchester United. En els anys 30, el club anglès de rugbi Salford va guanyar de manera espectacular els sis partits durant la seva gira francesa. La seva actuació els va valdre el sobrenom de *Red Devils* per part dels periodistes francesos. Quan Sir Matt Busby, mànager del Manchester United, es va proposar reconstruir l'equip després de la greu catàstrofe aèria del 6 de febrer de 1958, va decidir que l'ús d'aquest nom seria més intimidatori per als opositors.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 38 vegades (0,212).

REPLAY

CATEGORIA GRAMATICAL: verb.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: repetir un partit entre dos equips, ja que cap dels dos equips ha guanyat la primera vegada o perquè el partit s'ha aturat a causa del mal temps. (Font: Collins English Dictionary)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 6 vegades (0,034).

RIDERS

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: persona que munta a cavall, en bicicleta, en moto, en monopatí... (Font: Collins English Dictionary)

SABIES QUE?: és el terme que es va servir per designar la persona que practica snowboard.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 4 vegades (0,022).

ROAD BOOK

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: llibre de mapes que mostra les carreteres d'un districte o país, sovint amb informació addicional d'interès per als viatgers o els conductors. (Font: Oxford Dictionaries)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegades (0,006).

ROJILLOS

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu.

ETIMOLOGIA: manlleu del castellà.

DEFINICIÓ: vermells.

SABIES QUE?: àlies dels jugadors del Club Atlético Osasuna. Igual que succeeix amb nombrosos clubs de La Lliga, els colors de la seva indumentària donen explicació als sobrenoms amb què es coneix als jugadors i aficionats. Al 1920 quan es van unir els dos clubs navarresos, Sportiva i New Club, van decidir que lluirien els colors de la bandera de Navarra en la seva indumentària, per això l'elecció del color de la samarreta va ser el vermell. Aviat, a l'equip se'l va començar a conèixer com a *rojillos*.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 5 vegades (0,028).

ROOKIE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: un atleta que juga la seva primera temporada com a membre d'un equip esportiu professional. *(Font: Dictionary)*

SABIES QUE?: en català equival a novell, principiant o debutant. És una paraula molt utilitzada en esports provinents d'Estats Units, sobretot en les grans lligues com la NBA, NFL, NHL ...

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 18 vegades (0,101).

ROUND

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès que significa rodó, volta, recorregut, assalt, en boxa” pres del francès *ronde* que significa rodó. *(Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)*

DEFINICIÓ: en boxa, assalt. *(Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)*

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 48 vegades (0,268).

RUGBI

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès *rugby*. *(Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)*

DEFINICIÓ: esport practicat a ple aire entre dos equips de quinze o tretze jugadors cadascun amb la finalitat de col·locar la pilota oval, impulsada amb les mans o amb els peus, més enllà de la línia de gol. *(Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)*

SABIES QUE?: la denominació d'aquest esport està vinculada a la ciutat anglesa on es va inventar: Rugby, localitat que pertany a la ciutat de Warwickshire. El clergue William Webb Ellis va ser qui, de manera espontània, hauria ideat el rugbi al mig d'un partit de futbol que es va disputar el 1823.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 457 vegades (2,553).

RUNNING

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: és l'activitat de moure's ràpid a peu, especialment com a esport. (Font: Collins English Dictionary)

SABIES QUE?: un dels pares d'aquest fenomen va ser Bill Bowerman, entrenador d'atletisme. En un viatge a Nova Zelanda va participar en sortides matinals de "trot" amb un grup d'aficionats d'avançada edat. Va quedar sorprès com el transcórrer els dies millorava la seva condició física i perdia pes.

PARAULES RELACIONADES: *jogging, footing, runner.*

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 34 vegades (0,190).

SAVOIR FAIRE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu del francès.

DEFINICIÓ: significa saber fer, però en l'ús general dels parlants significa l'estil, la classe, les maneres, i s'aplica a qualsevol persona en l'àmbit artístic i cultural.

SABIES QUE?: de vegades per denotar més prestigi utilitzem un préstec en lloc de la paraula que equival a la nostra pròpia llengua. Antigament s'utilitzava per destacar la destresa social, la gràcia o la diplomàcia que posseïa una persona. Recentment s'utilitza per fer referència a les habilitats que s'adquireixen a base de l'experiència i que permeten aconseguir un objectiu determinat o resoldre un problema que pugui sorgir en una activitat cultural o professional.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 2 vegades (0,011).

SCOUT

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: persona enviada per obtenir informació. (Font: Dictionary)

SABIES QUE?: en els esports els *scouts* poden tenen la funció d'observar i informar sobre les tècniques, jugadors... dels equips adversaris i recomanar nous talents pe al reclutament.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 7 vegades (0,039).

SCOUTING

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: l'activitat i l'ocupació d'un *scout*. (Font: Oxford Dictionaries)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 19 vegades (0,106).

SCUDETTO

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'italià.

DEFINICIÓ: escut.

SABIES QUE?: és un distintiu en forma d'escut amb els colors de la bandera italiana, que llueix en l'uniforme de joc, l'equip que en la temporada anterior ha guanyat el campionat nacional. El seu origen es deu al poeta Gabriele d'Annunzio que durant un partit amistós va fer col·locar aquest distintiu en els uniformes per primera vegada.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 9 vegades (0,050).

SELECCIÓ

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *selectio*, *-ōnis* derivat de *seligĕre* que significa triar. *Seligĕre*, és una paraula composta formada per les paraules del llatí arcaic *se* (a part) + *legĕre* (collir, recollir). (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: equip format pels millors esportistes de diversos equips. (Font: *DIEC2*)

PARAULES RELACIONADES: seleccionador, seleccionar, seleccionat.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 2.071 vegades (11,570).

SEMIFINAL

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot semi + final. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: en els esports, partit de la penúltima ronda d'una competició per eliminació, els vencedors del qual seran els qui jugaran el partit final. (Font: *Diccionari català-valencià-balear*)

PARAULES RELACIONADES: final, semifinalista.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 2.015 vegades (11,257).

SESSIÓ

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *sessio*, *-ōnis* que significa acció d'asseure's, derivat de *sessus*, participi de *sedĕre*, seure. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: espai de temps dedicat a una activitat, a un tractament mèdic, etc. (Font: *DIEC2*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 529 vegades (2,955).

SHOOT-OUT

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: eliminació per penals.

SABIES QUE?: en esports com el futbol o el hoquei és una manera de decidir el resultat d'un partit que ha acabat en empat. Els jugadors de cada equip intenten marcar un gol al seu torn fins que un jugador no aconsegueixi puntuar i el seu equip perd el joc.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 6 vegades (0,034).

SKELETON

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: esquelet.

SABIES QUE?: el *skeleton* és la modalitat de descens en trineu més antiga que es practica. El seu origen el trobem el 1882, quan soldats suïssos van construir una pista de trineu que unia les ciutats de Davos i Klosters. Aquesta pista es caracteritzava per la gran quantitat de corbes. El trineu que van utilitzar recordava a la d'un esquelet humà, per això l'esport va ser batejat com *skeleton*.

PARAULES RELACIONADES:

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 2 vegades (0,011).

SKIMO

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: esquí de muntanya, també anomenat esquí de travessa i esquí alpinisme.

És una modalitat que no requereix zones preparades ni senyalades.

SABIES QUE?: el *skimo* serà esport oficial en els Jocs Olímpics juvenils de Lausanne 2020.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 10 vegades (0,056).

SKY BLUES

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: cel blau.

SABIES QUE?: àlies del Manchester City Football Club. (Font: Wikipedia)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 5 vegades (0,028).

SORPASSO

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'italià. (Font: Neolosfera)

DEFINICIÓ: avançament. (Font: Neolosfera)

SABIES QUE?: el mot es va començar a fer servir a Itàlia pels vols dels anys 70, en sentit polític, però amb els anys també s'ha utilitzat en un context esportiu o de competició per referir-se a superació.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 8 vegades (0,045).

SPARRING

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: company d'entrenament d'un boxador que es prepara per a un combat.

(Font: Gran diccionari de la llengua catalana)

SABIES QUE?: encara que aquest és el seu significat original, també es fa servir en altres esports. *Sparring* és un abreuament de l'anglès *sparring partner*, formada al seu torn a partir del verb *to spar*.

PARAULES RELACIONADES: espàrring.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegades (0,006).

SPEAKER

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès que significa el qui parla, orador; president de la Cambra dels Comuns, tot i que en anglès no té el sentit de locutor o presentador de ràdio o televisor, que és *announcer*, manlleu del francès. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: locutor o presentador de programes de ràdio o televisió. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegades (0,006).

SPRINT

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès *sprint*, postverbal de *to sprint* que significa córrer ràpidament. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: en la disputa de curses, arrencada ràpida i potent mitjançant la qual un corredor intenta d'ultrapassar la resta de competidors en les proximitats de la fita. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: les primeres 13 edicions dels Jocs Olímpics Antics oferien només un esdeveniment, la carrera *Stadion*, que era una carrera d'un extrem de l'estadi a l'altre.

PARAULES RELACIONADES: *sprinter*.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 23 vegades (0,128)

STAFF

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès que significa estat major, d'origen alemany "vara, bastó". (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: equip assessor. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: la idea de staff fa referència a la plantilla o al personal que forma part d'una organització, per tant, és el grup de treballadors d'una determinada entitat.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 5 vegades (0,028).

STAND BY

CATEGORIA GRAMATICAL: verb.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: estar disponible i disposat a actuar si és necessari o convocat. (Font: *Collins English Dictionary*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 9 vegades (0,050).

STATU QUO

CATEGORIA GRAMATICAL: expressió llatina.

ETIMOLOGIA: expressió llatina que significa en l'estat en què". (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: estat actual, sovint deteriorat, de les estructures socials o polítiques d'una societat concreta, així com llur continuïtat. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: el concepte prové del terme diplomàtic *in statu quo ante bellum*, que significa com era abans de la guerra, en el sentit de recuperar la situació de poder i lideratge que hi havia abans d'una guerra.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 5 vegades (0,028).

STEWARDS

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: una persona que ajuda a organitzar curses, entreteniments.... (Font: *Cambridge Dictionary*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegades (0,006).

STOP GO

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: s'utilitza per descriure processos en què hi ha períodes d'inactivitat entre períodes d'activitat. (Font: Collins)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegades (0,006).

STREAMING

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès. (Font: Neolosfera)

DEFINICIÓ: és un mètode per transmetre dades des d'internet directament a la pantalla de l'ordinador d'un usuari sense necessitat de descarregar-lo. (Font: Collins English Dictionary)

SABIES QUE?: en anglès *stream* significa corrent continu d'aigua que flueix sense interrupció. A partir d'aquesta paraula es crea *streaming*. En català el Termcat proposa la paraula reproducció en temps real, però els mitjans de comunicació opten per mantenir el manlleu original.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 14 vegades (0,078).

STROKE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: cop amb el estic de hoquei. (Font: Cambridge Dictionary)

SABIES QUE?: el penal *stroke* és l'equivalent al penal de futbol. Es produeix quan l'equip defensor comet una falta voluntària dins la seva àrea.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 6 vegades (0,034).

SUBIDON

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu del castellà.

DEFINICIÓ: elevació ràpida i forta que experimenta alguna cosa. (Font: Diccionario de la lengua española)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegades (0,006).

SUPERBIKES

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès. (Font: Optimot)

DEFINICIÓ: disciplina de velocitat disputada amb motocicletes derivades de models de sèrie entre 750 i 1.000 cc de cilindrada, amb motor de quatre temps i amb modificacions importants respecte als models originals. (Font: Optimot)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 314 vegades (1,754).

SURF

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès *surfboard* 'instrument', paraula composta de surf 'onatge' i board 'planxa'; els nord-americans anomenen l'esport surfing. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: esport nàutic que consisteix a planar amb una planxa de surf sobre la cresta de grans onades. (Font: DIEC2)

SABIES QUE?: els orígens del surf es remunten a l'època precolombina a Perú. El surf modern prové de la pràctica que realitzaven aborígens d'Hawaii i d'Ocenania. El segle XX

el surf va començar a popularitzar-se a Califòrnia. Amb els anys es va desenvolupar una mena de cultura vinculada a la practica esportiva, que associa el surf a certa vestimenta, un estil de música i fins i tot idees o principis.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 142 vegades (0,793).

SWEET REVENGE

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu + substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès, format per l'adjectiu *sweet* i el nom *revenge*.

DEFINICIÓ: dolça revenja. (Font: *Cambridge Dictionary*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 2 vegades (0,011).

TACKLE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: un intent d'aconseguir la pilota d'algú, o atrapar algú o colpejar a algú, en jocs com el futbol i el rugbi. (Font: *Cambridge Dictionary*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 5 vegades (0,028).

TAEKWONDO

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del coreà *tae* que significa puntada de peu, *kwon* que significa puny, cop de puny i *do* manera, mètode. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: art d'atacar i de defensar-se d'origen coreà, derivat del karate, però amb la diferència que els cops no són simulats, sinó reals. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: a banda de ser una art marcial, el Taekwondo també té una vessant de competició esportiva. En els Jocs Olímpics de Seül, Corea de Sud, 1988, va fer la seva primera aparició olímpica com a esport d'exhibició.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 72 vegades (0,402).

TAS

CATEGORIA GRAMATICAL: acrònim.

ETIMOLOGIA: acrònim de Tribunal d'Arbitratge de l'Esport.

DEFINICIÓ: és un organisme arbitral independent creat per a resoldre els conflictes entre organitzacions esportives amb l'objectiu de fer-ho d'acord amb el punt de vista esportiu i jurídic. (Font: *Wikipedia*)

SABIES QUE?: el Comitè Olímpic Internacional en va proposar la creació l'any 1981 i es va posar a la pràctica durant els Jocs Olímpics de l'any 1984 amb la intenció de tenir un organisme que resolgués els conflictes jurídic-esportius.

PARAULES RELACIONADES:

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 95 vegades (0,531).

TÈCNIC

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu o adjectiu.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *technicus*, que alhora ve del grec *tekhnikós* que significa relatiu a un art tècnica, derivat de *tékhnē*, art o habilitat. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: conjunt de procediments d'un art o d'un ofici. També persona que té coneixements i pràctica especial d'un art o d'un ofici. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: en l'àmbit dels esports és un sinònim d'entrenador. El terme entrenador té un significat molt ampli i no cobreix totes les actuacions del professional que no només entrena sinó que a més selecciona els jugadors d'un equip esportiu, elabora les estratègies, la tàctica i ordenar els canvis durant els partits. Per això, tècnic es fa servir més en l'àmbit esportiu.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 4.139 vegades (23,123).

TEMPOS

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'italià. (Font: *Lèxic Obert Flexionat de Català*)

DEFINICIÓ: cadascuna de les parts, fases, moviments... en què es divideix l'execució d'alguna cosa. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 8 vegades (0,045).

TENNIS

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot anglès, abreviació de *field tennis* i *law tennis*, de l'anglès antic *tenets*, *teneyts*, *tenyse*, pres del francès *tenez*, imperatiu de tenir. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: esport de pilota en què s'enfronten dos jugadors o dues parelles de jugadors, que es desenvolupa en una pista rectangular dividida transversalment per una xarxa, consistent a colpejar la pilota amb una raqueta per fer-la passar per damunt de la xarxa, de manera que l'adversari no la pugui tornar. (Font: *DIEC2*)

SABIES QUE?: els seus orígens els trobem en un esport del segle XIV anomenat *jeu de paume*, disputat pels membres de la cort. Inicialment, es colpejant una mena de pilota amb les mans, l'ús de la raqueta es va introduir més endavant. El jugador que executava el servei cridava al seu rival "*Ténez!*", per avisar-lo que li enviava la pilota. Posteriorment es va s'expandí per Anglaterra.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1.007 vegades (5,626).

THE BEST

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès. (Font: *Oxford Dictionaries*)

DEFINICIÓ: algú o alguna cosa que és millor que qualsevol altre. (Font: *Cambridge Dictionary*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 343 vegades (1,916).

THREE-PEAT

CATEGORIA GRAMATICAL: verb o substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: guanyar tres campionats o concursos consecutius. (Font: *Dictionary*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 2 vegades (0,011).

TICKETING

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: la producció o venda d'entrades. (Font: *Cambridge Dictionary*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 2 vegades (0,011).

TIE-BREAK

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès nord-americà, compost per les paraules *tie* (empat) i *break* (pausa, ruptura). (Font: DIEC2)

DEFINICIÓ: en tennis, joc decisiu. (Font: DIEC2)

SABIES QUE?: va ser inventat pel nord-americà James Van Alen el 1965. En el seu origen va rebre el nom de *sudden death*, mort sobtada. Guanyava el jugador que aconseguia cinc punts, sense necessitat d'aconseguir dos punts de diferència. El 1969 va rebre l'impuls definitiu en un partit disputat entre Pancho Gonzales i Charlie Pasarell.

PARAULES RELACIONADES: break, contra-break.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 57 vegades (0,318).

TITÀNIC

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot tità. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: gegantí, enorme. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

PARAULES RELACIONADES: tità.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 10 vegades (0,056).

TITÀ

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *Titan*, i aquest del grec *Titān*. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: home d'una gran potència física o intel·lectual. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

SABIES QUE?: en la mitologia grega antiga, els titans eren cadascun dels sis fills mascles d'Urà i Gea. Per extensió, avui es diu tità a l'ésser humà que destaca per alguna característica excepcional.

PARAULES RELACIONADES: titànic.

TÍTOL

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *titŭlus*. (Font: Gran Diccionari de la llengua catalana)

DEFINICIÓ: qualitat, serveis, etc..., que donen dret a alguna cosa. (Font: DIEC2)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 4.399 vegades (24,575).

TOP

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès. (Font: Neolosfera)

DEFINICIÓ: es sol utilitzar per fer referència a les ubicacions principals o a les posicions més importants d'una llista o rànquing. (Font: Wikipedia)

SABIES QUE?: l'*Oxford English Dictionary* va documentar per primera vegada el 1958 aquest neologisme, que en sentit figurat es refereix a allò que sobresurt de tota la resta o allò més distingit.

PARAULES RELACIONADES: top 10, top ten.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 323 vegades (1,804).

TORMALET

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot francès *tourmalet*. (Font: Wikipedia)

DEFINICIÓ: ve a significar camí de mal retorn, el que, tenint en compte el seu traçat, és tota una premonició per qui no ho coneix. (Font: Wikipedia)

SABIES QUE?: especialment conegut per la seva relació amb el Tour de França, el nom d'aquesta muntanya també s'ha usat per referir-se quan tenim pel davant un repte majúscul.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 11 vegades (0,061).

TOUCHDOWN

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: paraula anglesa formada pel verb *touch* i l'adverbi *down*. (Font: Wiktionary)

DEFINICIÓ: acció d'un jugador d'atrapar la pilota dintre la zona d'anotació contrària o bé de tocar o traspasar la línia de gol de l'equip adversari en possessió de la pilota. (Font: Termcat)

SABIES QUE?: també existeixen els touchdown de retorn, que consisteixen en el fet que el jugador que retorna el "punt" de l'equip contrari recorre tot el camp fins a la *endzone* rival.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 8 vegades (0,045).

TOUR

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu del francès. (Font: Neolosfera)

DEFINICIÓ: s'empra amb referència a un recorregut o una gira. (Font: Definicion.de)

SABIES QUE?: en el ciclisme, es diu *tour* o volta a una competició que es porta a terme en diferents etapes. La més important és el Tour de França. El periodista francès Géo Lefevre és el pare creatiu d'aquesta prova. Durant cada etapa, els líders de les classificacions han de portar un mallot que els distingeixi de la resta de corredors. El groc identifica el líder de la classificació general individual, el verd identifica el líder de la classificació per punts, el vermell identifica el líder de la classificació de la muntanya i el blanc identifica el ciclista menor de 26 anys millor situat a la classificació general.

PARAULES RELACIONADES: tour de force.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1.891 vegades (10,564).

TOUR DE FORCE

CATEGORIA GRAMATICAL: locució.

ETIMOLOGIA: manlleu del francès. (Font: Neolosfera)

DEFINICIÓ: esforç gran, físic o anímic. (Font: Diccionario de la lengua española)

SABIES QUE?: un *tour* és un recorregut o una gira, per tant quan s'utilitza en *tour de force* és per designar un recorregut que exigeix una força especial. D'aquí s'aplica a qualsevol acció que sigui difícil d'acomplir i que requereix una habilitat remarcable.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 2 vegades (0,011).

TRADE DEADLINE

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: data a partir de la qual l'NBA prohibeix els traspassos de jugadors entre clubs fins que finalitzi la temporada.

SABIES QUE?: aquest mot s'utilitza principalment a Amèrica del Nord.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegades (0,006).

TRAIL

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès. (Font: *Neolosfera*)

DEFINICIÓ: és un esport que consisteix a córrer fora de pista, per senders de muntanya o camins secundaris, a través de muntanyes i turons, creuant rierols i rius, amb grans grimpades i abruptes baixades.

SABIES QUE?: es diferencia de les maratons perquè sovint els terrenys són muntanyosos amb grans pendents, on es puja i es baixa contínuament.

PARAULES RELACIONADES: *trail running*.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 96 vegades (0,536).

TRANSFER

CATEGORIA GRAMATICAL: verb.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: moure algú o alguna cosa d'un lloc a un altre. (Font: *Cambridge Dictionary*)

SABIES QUE?: en l'àmbit dels esports s'utilitza l'expressió per dir que es traspassa a un jugador.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 5 vegades (0,028).

TRENDING TOPIC

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: és una de les paraules o frases més repetides en un moment concret a Twitter, a nivell mundial o local. (Font: *Wikipedia*)

SABIES QUE?: *trending tòpic* és un algoritme que s'encarrega de destacar i classificar aquells termes que els usuaris utilitzen a Twitter. Aquest algoritme va classificant en temps real, i són diversos els factors que influeixen: el nombre d'usuaris diferents que ho fan servir, l'increment d'usuaris que utilitzen el terme... Aquest algoritme s'identifica amb un # seguit de la paraula clau.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegades (0,006).

TRIAL

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès *trial*, derivat de *to try*, que significa assajar, provar; i aquest del francès *trier*, escollir. (Font: *DIEC2*)

DEFINICIÓ: pràctica del motociclisme per terreny accidentat, en què es tracta de salvar tots els obstacles amb la motocicleta sense posar els peus a terra. (Font: *DIEC2*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 265 vegades (1,480).

TRIATLETA

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: format pel prefix tri- i atleta.

DEFINICIÓ: esportista que practica el triatló. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

PARAULES RELACIONADES: triatló.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 22 vegades (0,123).

TRIALLÓ

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: està formada per arrels gregues, està composta per tri-(tres) i *athlos* (lluita).

DEFINICIÓ: competició esportiva que combina la natació, el ciclisme en ruta i la cursa atlètica. (Font: *Gran diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: el triatló comença per una aposta entre mariners americans a l'illa de Hawaii l'any 1978 per a dilucidar quin esport i per tant quin esportista seria el més dur i complet en el seu conjunt, un nedador, un atleta o un ciclista, que donaria origen a l'actual *Iron Man* de Hawaii.

PARAULES RELACIONADES: triatleta, decatló, pentatló.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 128 vegades (0,715).

TRIOMF

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *triūmphas*. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: victòria, èxit, esclatant. (Font: *DIEC2*)

SABIES QUE?: sinònim de victòria o èxit esportiu o militar.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 2.831 vegades (15,816).

TXURI-URDIN

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: paraula basca. (Font: *Wikipedia*)

DEFINICIÓ: blanc i blau. (Font: *Wikipedia*)

SABIES QUE?: és el nom de l'himne oficial de la Reial Societat de Sant Sebastià.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 18 vegades (0,101).

UEFA

CATEGORIA GRAMATICAL: acrònim.

ETIMOLOGIA: acrònim de *Union Européene de Football Association*.

DEFINICIÓ: organisme encarregat de governar el futbol a Europa. (Font: *Wikipedia*)

SABIES QUE?: va ser l'editor del diari francès *Equipe* qui va tenir la idea d'organitzar una competició de futbol per enfrontar als campions de les lligues de tots els països afiliats a la UEFA. Així es va crear la Copa d'Europa de Clubs de Campions, coneguda popularment com a Copa d'Europa, que va celebrar la seva primera edició en els anys 1955 - 1956. El 1992 es va renovar, passant a denominar-se Lliga de Campions de la UEFA, en anglès *UEFA Champions League*.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 426 vegades (2,380).

VICTÒRIA

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del llatí *victòria*. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: acció de vèncer o de guanyar (un enemic, un antagonista, un adversari) en una guerra, una batalla, una lluita, una competició, etc... (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

SABIES QUE?: la paraula victòria, en un principi, es feia servir en la guerra referint-se a l'èxit en el combat. En la mitologia, la victòria s'identificava amb la deessa grega Nice.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 5.440 vegades (30,391).

VINTAGE

CATEGORIA GRAMATICAL: adjectiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès. (Font: *Neolosfera*)

DEFINICIÓ: en la moda i el disseny es refereix a objectes o accessoris amb certa edat, que no es poden catalogar encara com antiguitats, i que, com els bons vins es considera que s'han millorat amb el pas del temps. (Font: *Wikipedia*)

SABIES QUE?: es curiós que sent un mot anglès, en català, el pronunciem com si fos una paraula francesa. Aquest canvi té sentit si tenim en compte que la forma anglesa venia del francès antic *vendage*, que a la vegada procedia del substantiu llatí *vindemia* 'verema'.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 33 vegades (0,184).

VOLEIBOL

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot anglès nord-americà *volley-ball*, paraula composta *volley* 'volea' i *ball* 'pilota'. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: esport de pilota practicat entre dos equips de sis jugadors, consistent a fer passar la pilota al camp contrari mitjançant volees per damunt d'una xarxa col·locada transversalment al mig de la pista. (Font: *DIEC2*)

SABIES QUE?: nom donat a l'esport inventat el 1895 per William G. Morgan. *Balónvolea*, va ser el terme amb el que es va conèixer a Espanya en els seus inicis.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 173 vegades (0,966).

VOX POPULI

CATEGORIA GRAMATICAL: locució.

ETIMOLOGIA: mot llatí. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: locució que significa veu del poble, que hom usa per tal d'afirmar la veritat d'una opinió, d'un judici, etc., acceptats arreu. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 3 vegades (0,017).

WARM UP

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès.

DEFINICIÓ: fer exercicis seus abans de fer esport. (Font: *Cambridge Dictionary*)

SABIES QUE?: en motos GO, significa l'últim entrenament el mateix dia de les carreres i en el qual els pilots poden comprovar si els seus reglatges són els idonis per a la carrera posterior.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 15 vegades (0,084).

WATERPOLO

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové del mot anglès *water-polo*, paraula composta de *water*, que significa aigua i polo, és a dir polo d'aigua. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: esport que es practica en una superfície limitada de piscina i en què dos equips, de set jugadors cadascun, tracten d'introduir la pilota en la porteria de l'equip contrari. (Font: *DIEC2*)

SABIES QUE?: la traducció literal de *waterpolo* és polo aquàtic, ja que en els seus orígens tenia certa semblança amb el polo que es jugava a lloms d'un cavall.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 479 vegades (2,676).

WAY POINT

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: manlleu de l'anglès. Paraula composta formada per *way*, que significa camí i *point* que significa punt. (Font: *Wikipedia*)

DEFINICIÓ: són coordenades per ubicar punts de referència tridimensionals utilitzats en la navegació basada en GPS. (Font: *Wikipedia*)

SABIES QUE?: els *way points* s'utilitzen per realitzar rutes mitjançant agregacions seqüencials de punts.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1 vegades (0,006).

XUT

CATEGORIA GRAMATICAL: substantiu.

ETIMOLOGIA: prové de l'anglès *to shoot*, que significa tirar, disparar, pres substantivament, o potser d'una confusió fonètica en francès del verb *to shoot* i el substantiu *shot* que significa tret, disparar. (Font: *Gran Diccionari de la llengua catalana*)

DEFINICIÓ: cop donat amb el peu a la pilota de futbol, per extensió, cop donat amb el peu a qualsevol cosa. (Font: *Diccionari català-valencià-balear*)

SABIES QUE?: xut, a part de donar un cop a la pilota, també durant 15 anys va ser el nom d'un diari esportiu d'humor.

FREQÜÈNCIA: de 179 diaris llegits ha aparegut 1.314 vegades (7,341).

8.- ESTUDI DE LES DADES

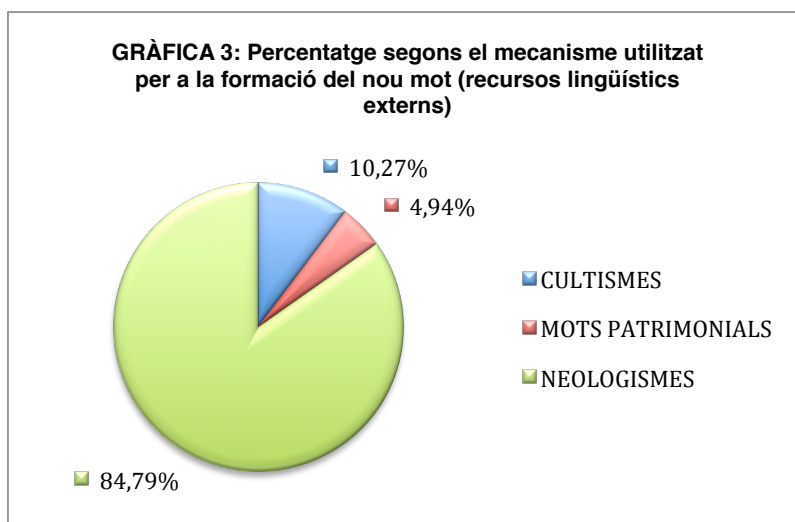
El total de paraules analitzades, des del 2 de gener fins al 30 de juny del 2017 és de 263, classificades de la següent manera:

CULTISMES	27	10,27%
MOTS PATRIMONIALS	13	4,94%
NEOLOGISMES	223	84,79%
TOTAL	263	100,00%

Taula1

D'aquestes només 198 pertanyen al món de l'esport (75,29%).

8.1.- ESTUDI DELS MOTS SEGONS EL RECURS LINGÜÍSTIC EXTERN UTILITZAT

Segons els recursos lingüístics externs utilitzats per incorporar nous mots al nostre lèxic es pot observar que els mots que més s'han afegit, amb diferència, són els neologismes amb un 84,79%; 223 mots dels 263 analitzats. Això és deu a que hem anat creant un nou vocabulari per designar conceptes nous que amb el pas del temps hem incorporat al nostre vocabulari.

Alguns exemples són:

- *Goal*: prové de l'anglès *goal*, que significa meta, objectiu. (utilitzada 12.661 vegades)
- *Club*: prové del mot anglès *club*, que alhora ve del nòrdic *Klubba*, que primer va significar bastó (s. XIII), i després reunió de massa (s. XVII), assemblea (s. XVII) i associació (s. XVII). (utilitzada 9.519 vegades)

- *Futbol*: prové del mot anglès *football*, que significa pilota de peu. (utilitzada 6.875 vegades)
- *Esport*: prové de l'anglès *sport*, del francès antic *deport*, ultra corregit en *desport* en el francès medieval, derivat de *déporter* que significa distreure. (utilitzada 3.479 vegades)
- *Campió*: prové del mot germànic occidental *kampio*, *-on* que significa el qui combat en camp clos en defensa d'un altre, derivat de *kamp* que significa camp de batalla, i aquest, del llatí *campus*, camp d'instrucció militar. (utilitzada 3.076 vegades)

Els cultismes són el segon mecanisme utilitzat amb un 10,27%; 27 mots dels 263 analitzats. En aquest cas, destacaríem:

- *Victòria*: prové del llatí *victòria*. (utilitzada 5.440 vegades)
- *Tècnic*: prové del llatí *technicus*, que alhora ve del grec *tekhnikós* que significa relatiu a una art tècnica, derivat de *tékhnē*, art o habilitat. (utilitzada 4.139 vegades)
- *Categoria*: prové del llatí *categoria*, i aquest, del grec *katēgoría* que significa acusació, atribució; a la vegada derivada de *katēgoros* que significa acusador, i aquest de *agoreúō* que significa parlar. (utilitzada 2.582 vegades)

I per últim els mots patrimonials són els que tenen un percentatge inferior d'incorporació al nostre vocabulari amb un 4,94%; 13 mots dels 263 analitzats. Però tot i així hauríem de remarcar que són mots que s'utilitzen en molta més freqüència que alguns neologismes i cultismes. Exemples són:

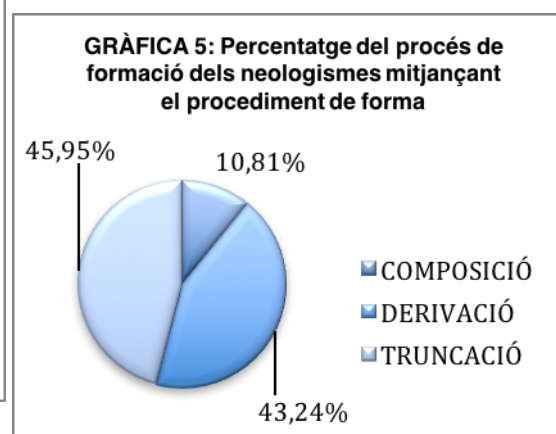
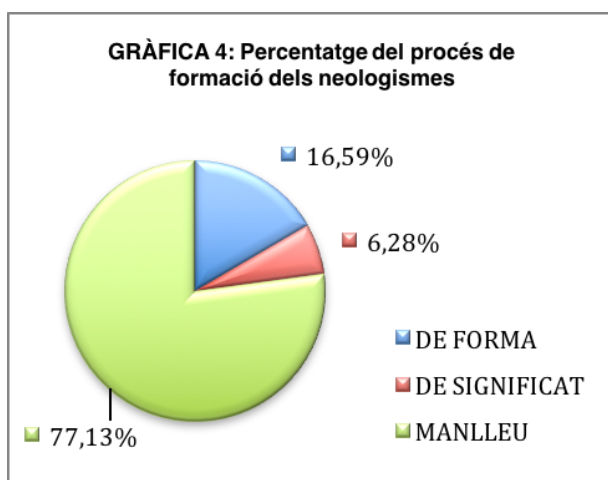
- *Partit*: prové del llatí *partitus*, *-a*, *-um*, participi de *partiri* que significa partir. (utilitzada 21.611 vegades)
- *Final*: prové del llatí *finālis*, compost per *finis* (límit, fi) i el sufix *-alis* (relatiu a). (utilitzada 12.916 vegades)
- *Joc*: prové del llatí *jōcus*. (utilitzada 4.639 vegades)
- *Títol*: prové del llatí *titŭlus*. (utilitzada 4.399 vegades)

La raó per la qual una part dels mots que s'han incorporat al nostre vocabulari siguin cultismes i mots patrimonials, és deu a què el llatí vulgar o popular i el llatí culte són un element bàsic en la formació del vocabulari català.

8.2.- ESTUDI DELS NEOLOGISMES SEGONS EL SEU PROCÉS DE FORMACIÓ

NEOLOGISMES DE FORMA		37	16,59%
Per Composició	4		
Per Derivació	16		
Per Truncació	17		
NEOLOGISMES DE SIGNIFICAT		14	6,28%
MANLLEU		172	77,13%
TOTAL		223	100,00%

Taula 2

En la gràfica 4 podem veure els percentatges segons el procés amb què s'han format els neologismes, complementada per la gràfica 5, en la qual es subdivideix segons els tres procediments de formació dels neologismes de forma.

Els neologismes formats per manlleus són els que predominen més amb un 77,13%; 172 mots de 223. Els estudiarem amb més detall en l'apartat 8.3.

En segon lloc els neologismes de forma representen un 16,59%; 37 mots de 223. Observem que els formats per truncació i els formats per derivació representen gairebé el mateix percentatge: per truncació un 45,95% (17 de 37 mots) i per derivació un 43,24% (16 mots de 37).

Una gran part dels neologismes per truncació són formats per siglació i la majoria provenen de l'anglès. Alguns exemples serien:

- *NBA*: sigles de *National Basketball Association*. (utilitzada 1.452 vegades)
- *MVP*: sigles de *most valuable player*. (utilitzada 129 vegades)
- *KO*: prové del mot anglès *knock out*. (utilitzada 85 vegades)

Una altre dada que he observat és que mots procedents del llatí, grec i francès han acabat tenint un gran nombre de derivats. Així per exemple:

- *Alpí*: alpinisme, Alps, alpina, alpinista, transalpí...
- *Atleta*: atletisme, triatleta, neootleta, atlètic, atlèticament...
- *Entrenar*: entrenador, entrenament, exentrenador, desentrenat, desentrenament, entrenat...

En menor percentatge trobem els neologismes formats per composició amb un 10,81%; 4 mots de 37:

- *Heptacampionat*: format pel prefix numeral grec *hepta-*, que significa set i campionat. (utilitzada 1 vegada)
- *Heptatló*: format pel prefix grec *hepta-* i *-atló*. (utilitzada 9 vegades)

I per últim els neologismes de significat, només representen un 6,28%; 14 mots de 223. La majoria d'aquests neologismes estudiats són metàfores, eufemismes o frases fetes, tals com:

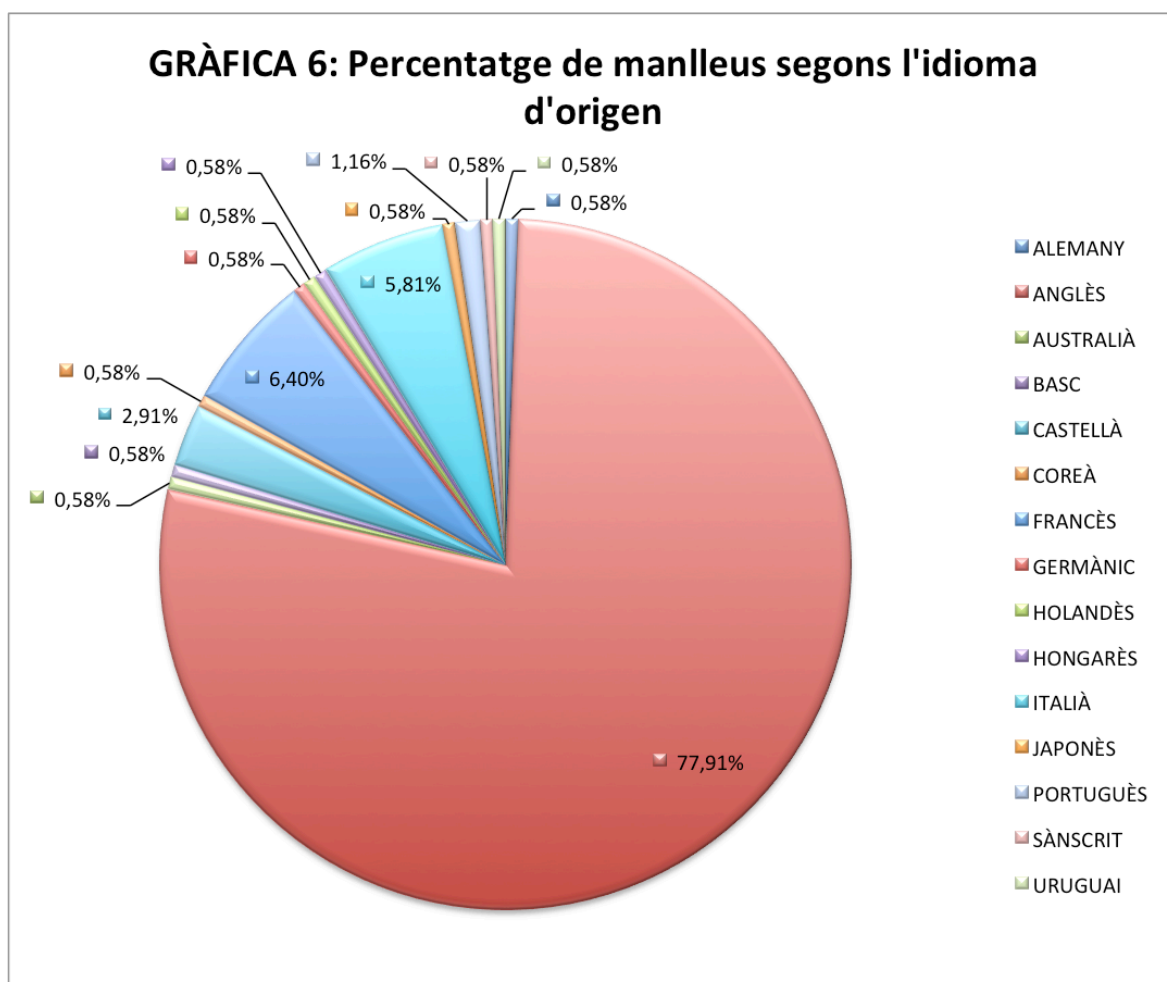
- *Pitxitxi*. (utilitzada 187 vegades)
- *El trident*. (utilitzada 207 vegades)
- *Clàusula de la por*. (utilitzada 19 vegades)

8.3.- ESTUDI DELS MANLLEUS SEGONS L'IDIOMA D'ORIGEN

El conjunt de neologismes formats per manlleus queda repartit de la següent manera:

Alemany	1	0,58%	Holandès	1	0,58%
Anglès	134	77,91%	Hongarès	1	0,58%
Australià	1	0,58%	Italià	10	5,81%
Basc	1	0,58%	Japonès	1	0,58%
Castellà	5	2,91%	Portuguès	2	1,16%
Coreà	1	0,58%	Sànskrit	1	0,58%
Francès	11	6,40%	Uruguai	1	0,58%
Germànic	1	0,58%			
			TOTAL	172	100,00%

Taula 3

En la gràfica 6 hi trobem els percentatges de manlleus segons l'idioma d'origen.

Podem observar que l'anglès és la llengua d'on procedeixen més de la meitat dels manlleus amb un 77,91%, 134 mots de 172. Això és degut a que l'anglès és la llengua en la que es creen la majoria de paraules noves que adoptem. Alguns exemples són:

- *Play-off*: sistema d'eliminatòria en què guanya el primer equip que aconsegueix un nombre de victòries determinat. (utilitzada 1.137 vegades)
- *Dream team*: un grup de persones que han estat especialment escollides per treballar juntes i que es consideren les millors en el que fan. (utilitzada 123 vegades)
- *Fair play*: en l'esport, el fet de jugar d'acord amb les regles i no tenir un avantatge just. (utilitzada 21 vegades)
- *Hat-trick*: fet d'aconseguir, un jugador, tres gols en un partit. (utilitzada 103 vegades)
- *The best*: algú o alguna cosa que és millor que qualsevol altre. (utilitzada 343 vegades)

Amb un percentatge molt inferior tenim:

- El francès amb un 6,40%, 11 mots de 172.
- L'italià amb un 5,81%, 10 mots de 172.
- El castellà amb un 2,91%, 5 mots de 172.
- El portuguès amb un 1,16%, 2 mots de 172.
- L'alemany, l'australià, el basc, el coreà, el germànic, l'holandès, l'hongarès, el japonès, el sànscrit¹¹ i d'Uruguai amb un 0,58% cadascun; 1 mot de 172.

---

¹¹ Antiga llengua indoairànica de l'Índia, que perviu com a llengua de culte i d'ensenyament.

CONCLUSIONS

Primer de tot volia remarcar que, encara que aquest treball sembli senzill de realitzar, comporta molta feina amagada: el buidatge de les paraules i la recerca de l'etimologia o d'alguna curiositat que em portés a descobrir el seu origen.

Pel que fa a la part teòrica del meu treball, he après nous coneixements, he millorat la meua capacitat per cercar informació i he après a seleccionar el que és important.

Pel que fa a la part pràctica, els meus objectius eren saber:

- ✓ -D'on provenen la majoria de les paraules del lèxic esportiu?
- ✓ -Quins són els processos de formació més utilitzats?
- ✓ -Quines són els neologismes que s'utilitzen més habitualment en els diaris?
- ✓ -En quina freqüència?

Després de l'estudi realitzat, he pogut observar que:

Encara que el llatí i el grec ens ha deixat mots al lèxic esportiu, la gran majoria del lèxic que utilitzem avui són neologismes amb un 84,79%. D'aquests el 77,13% són manlleus (mot que passa d'una llengua a una altre i acaba formant part del llenguatge comú). Per tant, utilitzem molts mots que introduïem d'altres llengües deixant-les amb la mateixa grafia o em poques modificacions. La llengua que aporta més manlleus, en diferència, és l'anglès. Això és deu a que és la llengua que té més presència als mitjants de comunicació. Després segueixen el francès, l'italià i el castellà.

Una de les coses que m'ha sorprès és que alguns dels mots anglesos provenen del llatí, com per exemple *bonus* i *college*.

A part dels manlleus, els processos que més s'han utilitzat per a la formació de neologismes són la derivació i la truncació. No és d'estranyar, ja que, la derivació és un dels mecanismes més habituals alhora de formar neologismes.

D'altra banda, també he observat que la gran majoria de mots pertanyen, bàsicament, al món del futbol i del bàsquet. Això no m'ha sorprès, són dos dels esports de masses més seguits. Els tres mots més utilitzats són *gol* (amb 12.661 vegades), *futbol* (amb 6.875 vegades) i *bàsquet* (amb 2.309 vegades). En canvi mots exclusius del món del hoquei, al qual jo pertanyo, només han aparegut 3 paraules: *bullying*, *hoquei* i *stroke*.

Com a final de projecte he elaborat un diccionari amb tots els mots que utilitzem en el món esportiu.

GLOSSARI

Acrònim: qualsevol abreviació formada amb lletres o segments inicials o finals extrets dels mots que componen una frase, que és pronunciable com un mot ordinari.

Afix: morfema que s'afegeix a un mot o a un radical per a crear un nou mot o per a expressar alguna categoria gramatical.

Apòcope: supressió d'una part del final d'un mot.

Buidatge: procés de detecció de neologismes a les diverses fonts disponibles i la creació d'un corpus. Corpus, conjunt o recull d'enunciats o de textos a partir del qual el lingüista estableix l'anàlisi i la descripció de la llengua

Morfema: unitat lingüística significativa que no es pot descompondre en unitats significatives menors.

Prefix: afix que precedeix un radical o un mot.

Prefixació: neologisme format a partir de l'adjunció d'una unitat lingüística al principi d'una paraula.

Radical: morfema central i bàsic que resta d'un mot despullat de tots els afixos, tant dels flexius com dels derivatius.

Sigla: lletra o lletres inicials d'un o més mots usades com a abreviació.

Siglació: neologisme format per les lletres corresponents a una sigla que s'escriu en minúscula i al qual es pot canviar el gènere i el nombre.

Sintagmació: neologisme format a partir d'una estructura sintàctica que pren un nou significat i es converteix en una unitat lèxica nova.

Sufix: afix que segueix un radical o un mot i que alhora pot estar seguit per altres afixos.

Sufixació: neologisme format a partir de l'adjunció d'una unitat lingüística al final d'una paraula.

Truncació: reducció asistemàtica d'un mot a un segment que funciona autònomament o bé en combinació amb altres segments o mots per a crear una nova unitat lèxica.

AGRAÏMENTS

Per acabar, m'agradaria dedicar alguns agraïments a les persones que m'han ajudat a realitzar el treball, i que sense elles no hauria estat possible.

Primerament a la meva tutora, que m'ha assessorat en tot moment, ajudant-me a donar forma i a polir el treball.

A la meva tia i a tots els seus companys de professió per ajudar-me en l'àmbit ortogràfic i d'expressió.

Finalment, donar moltes gràcies a la meva família que m'han donat suport i ànims al llarg del treball.

BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

BIBLIOGRAFIA

BRUGUERA TALLEDA, J.; FLUVIÀ FIGUERAS, A. (2006). *Diccionari etimològic*. Barcelona. Enciclopèdia Catalana.

COROMINES, Joan. (2016). *Diccionari Etimològic manual de la Llengua Catalana*. Badalona. Editorial Ara Llibre. ISBN: 978-84-15642-15-2.

Diccionari de paraules noves. Neologismes recollits a la premsa. 1^a ed. 1998. Barcelona. Universitat Pompeu Fabra. ISBN: 84-412-0017-3.

JURADO SOTO, Juan José. (2016). *365 curiosidades asombrosas del mundo de los deportes*. Madrid. Editorial Metas Ediciones S.L.

WEBGRAFIA

El Punt Avui. L'Esportiu Comarques Gironines. [Consultat: 01/01/17 – 30/06/17]. Disponible a internet: <http://www.elpuntavui.cat/edicio/l-esportiu/36-lesportiu-comarques-gironines/2017/01/02.html>

AS. Opinion. [Consultat: 21/05/17]. Disponible a internet: http://opinion.as.com/opinion/2017/03/05/portada/1488673061_978530.html

Cambridge Dictionary. [Consultat: 25/02/17 – 12/08/17]. Disponible a internet: <http://dictionary.cambridge.org>

Centro Virtual Cervantes. [Consultat: 25/02/17 – 12/08/17]. Disponible a internet: <http://blogscvc.cervantes.es/martes-neologico/indice-entradas/>

Collins English Dictionary. [Consultat: 25/02/17 – 12/08/17]. Disponible a internet: <https://www.collinsdictionary.com/es/>

Definición. [Consultat: 25/02/17 – 12/08/17]. Disponible a Internet: <http://definicion.de/menu>

Diccionari català-valencià-balear de l'Institut d'Estudis Catalans. [Consultat: 25/02/17 – 12/08/17]. Disponible a Internet: <http://dcvb.iecat.net>

Diccionari d'Estudis Catalans. [Consultat: 25/02/17 – 12/08/17]. Disponible a Internet: <http://dlc.iec.cat>

Diccionario de la lengua española. [Consultat: 25/02/17 – 12/08/17]. Disponible a internet: <http://dle.rae.es/index.html>

Diccionario Etimológico español en línea. [Consultat: 25/02/17 – 12/08/17]. Disponible a Internet: <http://etimologias.dechile.net>

Dictionary. [Consultat: 25/02/17 – 12/08/17]. Disponible a internet: <http://www.dictionary.com>

El almanaque. [Consultat: 25/02/17 – 12/08/17]. Disponible a Internet: <http://www.elalmanaque.com/lexico/partido.htm>

El golfista. [Consultat: 31/05/17]. Disponible a internet: <https://elgolfista.wordpress.com/2011/12/25/de-donde-provienen-las-palabras-birdie-eagle-y-albatros/>

Gran Diccionari de la llengua catalana. [Consultat: 25/02/17 – 12/08/17]. Disponible a Internet: <http://enciclopedia.cat>

La página del idioma español. [Consultat: 25/02/17 -12/08/17]. Disponible a Internet: <http://elcastellano.org/palabra.php>

Lexicoon. [Consultat: 25/02/17 – 12/08/17]. Disponible a Internet: <http://lexicoon.org/es/break>

Neolosfera. Arxiu de neologismes [Consultat: 25/02/17 – 12/08/17]. Disponible a internet: <https://neolosfera.wordpress.com/arxiu/>

Optimot. Consultes lingüístiques. [Consultat: 25/02/17 – 12/08/17]. Disponible a internet: <http://aplicacions.llengua.gencat.cat/l1c/AppJava/index.html>

Oxford Dictionaries. [Consultat: 25/02/17 – 12/08/17]. Disponible a internet: <https://en.oxforddictionaries.com>

Periodismo Deportivo de calidad. [Consultat: 04/04/17]. Disponible a Internet: <http://periodismodeportivodecalidad.blogspot.com.es/2014/07/la-curiosa-procedencia-de-las-palabras.html>

Rodamots. Cada dia un mot. [Consultat: 25/02/17 – 12/08/17]. Disponible a internet: <http://rodamots.cat>

RTVE. Deportes. Biatlón: esquí y tiro, todo en uno. . [Consultat: 21/05/17]. Disponible a internet: <http://www.rtve.es/deportes/20140124/biathlon-esqui-tiro-todo-uno/854607.shtml>

Tenis retro. [Consultat: 25/02/17]. Disponible a Internet: <http://teniscom.com/1tenisretro/tenisretrohistoria32.htm>

Termcat. Neoloteca [Consultat: 25/02/17 – 12/08/17]. Disponible a internet: <http://www.termcat.cat/ca/Neoloteca/>

Wikipedia. [Consultat: 25/02/17 – 12/08/17]. Disponible a internet: <https://es.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Portada>

Wiktionary. [Consultat: 25/02/17 – 12/08/17]. Disponible a internet: <https://ca.wiktionary.org/wiki/Viccionari:Portada>

ARTICLES

JANER TORRENTS, A. (2013, 31 maig) *Posa un coach, és a dir, un “cotxe” a la teva vida!*. Batecs clàssics@Antoni Janer Torrens. [Consultat: 15/04/17]. Disponible a Internet: <http://antonijaner.com/entrades-etimologiques/item/388-posa-un-coach-es-a-dir-un-cotxe-a-la-teva-vida>

GRÀFIQUES

Gràfica 3: Elaboració pròpia amb els resultats extrets del vocabulari estudiat.

Gràfica 4: Elaboració pròpia amb els resultats extrets del vocabulari estudiat.

Gràfica 5: Elaboració pròpia amb els resultats extrets del vocabulari estudiat.

Gràfica 6: Elaboració pròpia amb els resultats extrets del vocabulari estudiat.

TAULES

Taula 1: Elaboració pròpia amb els resultats extrets del vocabulari estudiat.

Taula 2: Elaboració pròpia amb els resultats extrets del vocabulari estudiat.

Taula 3: Elaboració pròpia amb els resultats extrets del vocabulari estudiat.

ANNEXOS

MOTS	RECURS LINGÜÍSTIC EXTERN	FORMACIÓ DEL NEOLOGISME	ORIGEN DEL												TOTAL							
			QUANTITAT DE VEGADES QUE ES REPETIX EL MOT																			
			MANILLEU	GENER	FEBRER	MARÇ	ABRIL	MAIG	JUNY	JULY		AUG		SEPT		OCT		NOV		DES		TOTAL
dutch time	Neologisme	Manlleu	anglès	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
coach	Neologisme	Manlleu	anglès	12	5	8	9	9	6	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	49
coaching	Neologisme	Manlleu	anglès	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
coast to coast	Neologisme	Manlleu	anglès	0	1	3	1	1	0	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16
COI	Neologisme	De forma	anglès	28	33	31	47	24	30	30	193	193	193	193	193	193	193	193	193	193	193	193
colchonero	Neologisme	Manlleu	castellà	8	28	6	12	8	17	17	79	79	79	79	79	79	79	79	79	79	79	79
college	Neologisme	Manlleu	anglès	1	2	1	0	0	0	0	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
CORFEBOL	Neologisme	Manlleu	holandès	18	6	12	9	1	5	5	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51
CÓRNER	Neologisme	Manlleu	anglès	74	67	84	90	72	19	19	406	406	406	406	406	406	406	406	406	406	406	406
COTXE	Neologisme	Manlleu	hongarès	146	39	64	54	77	72	72	418	418	418	418	418	418	418	418	418	418	418	418
CROS	Neologisme	De forma	anglès	62	127	138	4	9	2	2	342	342	342	342	342	342	342	342	342	342	342	342
cum laude	Cultisme	llatí		2	0	0	0	0	1	0	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
curvone	Neologisme	Manlleu	italià	2	0	3	0	0	3	0	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
de facto	Cultisme	llatí		3	0	0	0	0	0	0	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Déjà vu	Neologisme	Manlleu	francès	1	2	0	0	4	2	2	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11
DERBI	Neologisme	Manlleu	anglès	85	50	86	202	122	4	2	557	557	557	557	557	557	557	557	557	557	557	557
DOPATGE	Neologisme	De forma	anglès	41	36	18	7	4	12	4	128	128	128	128	128	128	128	128	128	128	128	128
draft	Neologisme	Manlleu	anglès	17	31	24	12	12	12	31	127	127	127	127	127	127	127	127	127	127	127	127
dream team	Neologisme	Manlleu	anglès	9	10	20	4	49	31	31	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123
eagle	Neologisme	Manlleu	anglès	3	6	0	3	7	7	3	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22
el combinat de les estrelles negres	Neologisme	De significat	metàfora o eufemisme	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
EL TRIDENT	Neologisme	De significat	metàfora o eufemisme	64	38	17	32	35	21	21	207	207	207	207	207	207	207	207	207	207	207	207
EMPATAR	Neologisme	Manlleu	italià	111	115	132	121	90	58	58	627	627	627	627	627	627	627	627	627	627	627	627
ENTRENADOR	Neologisme	Manlleu	francès	586	400	524	380	511	511	511	2.912	2.912	2.912	2.912	2.912	2.912	2.912	2.912	2.912	2.912	2.912	2.912
ENTRENAR	Neologisme	De forma	francès	59	54	69	70	75	63	63	390	390	390	390	390	390	390	390	390	390	390	390
ESPECTADOR	Neologisme	Manlleu	francès	200	173	214	212	207	81	81	1.087	1.087	1.087	1.087	1.087	1.087	1.087	1.087	1.087	1.087	1.087	1.087
ESPORT	Neologisme	Manlleu	anglès	561	552	683	559	567	557	557	3.479	3.479	3.479	3.479	3.479	3.479	3.479	3.479	3.479	3.479	3.479	3.479
ESPORTISTA	Neologisme	De forma	anglès	76	86	80	45	83	85	85	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455	455
ESQUÍ	Neologisme	Manlleu	francès	93	105	97	29	6	5	5	335	335	335	335	335	335	335	335	335	335	335	335
ESQUIADOR	Neologisme	De forma	francès	10	12	11	5	2	1	1	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41	41
establishment	Neologisme	Manlleu	anglès	2	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
ETAPA	Neologisme	Manlleu	francès	491	126	236	142	332	289	289	1.616	1.616	1.616	1.616	1.616	1.616	1.616	1.616	1.616	1.616	1.616	1.616
ethos	Cultisme	grec		1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
EUROCOOPA	Neologisme	De forma	Truncació	92	30	27	17	4	11	11	181	181	181	181	181	181	181	181	181	181	181	181
EUROLLIGA	Neologisme	De forma	Truncació	314	69	129	65	38	13	13	628	628	628	628	628	628	628	628	628	628	628	628
EXIT	Neologisme	Manlleu	anglès	73	73	99	67	121	119	119	552	552	552	552	552	552	552	552	552	552	552	552
Fair play	Neologisme	Manlleu	anglès	7	1	0	2	4	7	7	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21
fan zone	Neologisme	Manlleu	anglès	0	2	0	1	14	9	9	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26
farçons	Neologisme	De significat	metàfora o eufemisme	6	4	0	1	1	0	0	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11
feeling	Neologisme	Manlleu	llatí	2	1	2	2	4	3	3	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14
FIFA	Neologisme	De forma	francès	154	38	189	82	153	183	183	799	799	799	799	799	799	799	799	799	799	799	799
final four	Neologisme	De forma	composició	1	2	5	15	20	9	9	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
FINAL	Mot patrimonial	llatí		1.577	2.013	2.131	2.252	2.925	2.018	2.018	12.916	12.916	12.916	12.916	12.916	12.916	12.916	12.916	12.916	12.916	12.916	12.916
finisher	Neologisme	Manlleu	anglès	1	0	1	5	2	0	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
flexes de plata	Neologisme	De significat	metàfora o eufemisme	0	0	1	0	0	0	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

MOTS	RECURS LINGÜÍSTIC EXTERN	FORMACIÓ DEL NEOLOGISME	ORIGEN DEL		QUANTITAT DE VEGADES QUE ES REPETEIX EL MOT							TOTAL
			MANLLEU	GENÈR	FEBRER	MARÇ	ABRIL	MAI	JUNY	JULY		
flopping	Neologisme	Manlleu	anglès	1	0	0	0	0	0	0	0	1
food trucks	Neologisme	Manlleu	anglès	0	0	0	0	0	0	0	4	4
Frame	Neologisme	Manlleu	anglès	1	0	0	0	0	0	0	0	1
freestyle	Neologisme	Manlleu	anglès	9	41	120	11	11	8	9	9	198
frki	Neologisme	Manlleu	anglès	1	0	0	0	0	0	0	0	1
fumata blanca	Neologisme	De significat	metàfora o eufemisme	0	0	0	0	0	0	0	2	2
FUTBOL	Neologisme	Manlleu	anglès	1.075	896	1.138	1.212	1.116	1.438	1.438	6.875	6.875
FUTBOLISTA	Neologisme	De forma	derivació	397	308	338	338	316	393	554	2.306	2.306
futsal	Neologisme	Manlleu	anglès	12	35	27	36	36	43	12	165	165
galactic	Neologisme	De significat	metàfora o eufemisme	1	1	0	0	2	3	1	8	8
game over	Neologisme	Manlleu	anglès	2	1	1	0	0	0	0	3	3
general manager	Neologisme	Manlleu	anglès	2	2	2	1	0	0	0	1	6
gentleman	Neologisme	Manlleu	anglès	2	0	0	0	2	0	0	0	4
GRC	Neologisme	Manlleu	Itàlia	3	11	17	18	18	422	62	62	533
goal average	Neologisme	Manlleu	anglès	8	7	11	22	22	35	3	86	86
GOL	Neologisme	Manlleu	anglès	2.523	2.041	2.203	2.449	2.395	2.395	1.050	12.661	12.661
GOLF	Neologisme	Manlleu	anglès	138	136	198	234	236	236	197	1.139	1.139
GP	Neologisme	De forma	Truncació	61	18	101	104	156	156	196	636	636
grand chelem	Neologisme	Manlleu	anglès	0	0	0	0	2	0	2	4	4
grand slam	Neologisme	Manlleu	anglès	0	23	17	3	3	43	34	120	120
gunners	Neologisme	Manlleu	anglès	3	0	4	3	3	0	12	30	30
hall of fame	Neologisme	Manlleu	anglès	2	0	1	1	1	0	0	4	4
HANDBOL	Neologisme	Manlleu	anglès	139	107	125	142	114	114	122	749	749
handicap	Neologisme	Manlleu	anglès	11	8	12	6	2	2	14	53	53
hat-trick	Neologisme	Manlleu	anglès	13	10	10	22	38	38	10	103	103
hagemonia	Cultisme	Manlleu	grec	0	1	5	2	5	5	3	16	16
HEPTACAMPIONAT	Neologisme	De forma	composició	1	0	0	0	0	0	0	1	1
HEPTATLÓ	Neologisme	De forma	composició	2	2	3	0	0	0	2	9	9
highlights	Neologisme	Manlleu	grec	21	38	29	29	45	5	5	167	167
hip hop	Neologisme	Manlleu	anglès	0	2	0	2	0	0	0	4	4
hispanlenses	Cultisme	Manlleu	anglès	1	0	0	0	0	0	0	1	1
HOCQUEI	Neologisme	Manlleu	anglès	122	143	30	230	295	210	210	1.030	1.030
Input	Neologisme	Manlleu	anglès	0	0	0	0	1	1	0	1	1
In crescendo	Cultisme	Manlleu	latí	1	1	2	3	1	0	3	10	10
In extremis	Cultisme	Manlleu	latínisme	5	6	13	5	3	3	4	36	36
In situ	Cultisme	Manlleu	latínisme	2	2	0	1	1	1	4	10	10
Indoor	Neologisme	Manlleu	latí	20	49	62	5	5	1	5	142	142
ipso facto	Cultisme	Manlleu	latí	0	1	1	1	0	0	0	2	2
Januarius	Cultisme	Manlleu	latí	1	0	0	0	1	0	1	3	3
JOC	Mat patrimonial	Manlleu	latí	725	933	828	705	746	702	702	4.539	4.539
JOCOS OLÍMPICS	Neologisme	De forma	composició	53	74	42	37	44	63	63	313	313
Judo	Neologisme	Manlleu	latí	35	24	25	22	33	12	12	151	151
Judoka	Neologisme	De forma	derivació	5	1	2	0	1	1	2	11	11
Karma	Neologisme	Manlleu	japonès	0	1	0	0	0	0	0	1	1
killer	Neologisme	Manlleu	sànscrit	0	3	0	2	2	2	0	7	7

MOTS	RECURS LINGÜÍSTIC EXTERN	FORMACIÓ DEL NEOLOGISME	ORIGEN DEL		QUANTITAT DE VEGADES QUE ES REPETIX EL MOT						TOTAL
			MANLLEU	GENER	FEBRER	MARÇ	ABRIL	MAIJ	JUNY		
play-out	Neologisme	Manlleu	anglès	0	0	0	0	1	5	0	6
PODI	Mot patrimonial	Manlleu	anglès	180	123	175	115	151	194	194	938
pole	Neologisme	Manlleu	anglès	1	1	3	7	19	17	17	48
poltres	Neologisme	De significat	anglès	3	2	0	0	0	1	1	7
power stage	Neologisme	Manlleu	anglès	2	1	1	1	1	0	1	6
PREMIER LEAGUE	Neologisme	Manlleu	anglès	196	162	140	198	200	134	134	1.030
PRORROGA	Mot patrimonial	Manlleu	anglès	74	82	53	52	87	87	65	413
punch	Neologisme	Manlleu	anglès	2	1	0	0	0	1	1	4
putt	Neologisme	Manlleu	anglès	0	0	0	0	4	0	1	5
quarterback	Neologisme	Manlleu	anglès	0	7	0	0	0	1	2	10
RAL-11	Neologisme	Manlleu	anglès	186	87	54	62	68	84	84	541
RÉCORD	Neologisme	Manlleu	anglès	249	231	211	207	238	223	223	1.359
red devils	Neologisme	Manlleu	anglès	9	2	10	7	7	3	3	38
replay	Neologisme	Manlleu	anglès	1	2	2	0	0	0	1	6
riders	Neologisme	Manlleu	anglès	0	0	2	0	0	0	2	4
road book	Neologisme	Manlleu	anglès	1	0	0	0	0	0	0	1
rojillos	Neologisme	Manlleu	castella	1	3	0	1	0	0	0	5
rookie	Neologisme	Manlleu	anglès	4	2	4	4	4	1	3	18
round	Neologisme	Manlleu	anglès	1	1	9	5	13	19	19	48
RUGBI	Neologisme	Manlleu	anglès	4	80	102	96	118	57	57	457
running	Neologisme	Manlleu	anglès	7	4	7	2	14	0	0	34
savoir faire	Neologisme	Manlleu	francès	1	0	0	1	1	0	0	2
scout	Neologisme	Manlleu	anglès	2	0	3	2	0	0	0	7
scouting	Neologisme	Manlleu	anglès	2	5	3	3	3	3	3	19
scudetto	Neologisme	Manlleu	italia	1	1	1	0	5	1	1	9
SELECCIÓ	Mot patrimonial	Manlleu	latí	473	225	387	240	197	549	549	2.071
SEMENAL	Neologisme	De forma	latí	317	334	297	386	376	305	305	2.015
SESSIÓ	Cultisme	latí	anglès	76	79	102	85	86	101	101	529
shoot-out	Neologisme	Manlleu	anglès	1	0	0	0	4	0	0	6
skeleton	Neologisme	Manlleu	anglès	2	0	0	0	0	0	0	2
skimo	Neologisme	Manlleu	anglès	5	0	0	5	0	0	0	10
sky blues	Neologisme	Manlleu	anglès	4	1	0	0	0	0	0	5
sorpasso	Neologisme	Manlleu	italia	1	2	0	0	4	1	1	8
sparrring	Neologisme	Manlleu	anglès	1	0	0	0	0	0	0	1
speaker	Neologisme	Manlleu	anglès	0	0	0	0	0	0	1	1
sprint	Neologisme	Manlleu	anglès	0	4	2	5	8	4	4	23
staff	Neologisme	Manlleu	anglès	2	0	1	0	1	1	1	5
stand by	Neologisme	Manlleu	anglès	3	0	0	0	0	1	1	9
statu quo	Cultisme	latí	anglès	2	0	2	0	0	0	1	5
stewards	Neologisme	Manlleu	anglès	0	0	0	0	0	1	0	1
stop go	Neologisme	Manlleu	anglès	0	0	0	0	0	0	0	1
streaming	Neologisme	Manlleu	anglès	1	3	5	1	2	2	2	14
stroke	Neologisme	Manlleu	anglès	0	0	2	0	0	4	0	6
subidón	Neologisme	Manlleu	castella	1	1	0	0	0	0	0	1
superbike	Neologisme	Manlleu	anglès	16	47	30	69	97	55	55	314

MOTS	RECURS LINGÜÍSTIC EXTERN	FORMACIÓ DEL NEOLOGISME	ORIGEN DEL												TOTAL
			MANILLEU	GENER	FEBRER	MARÇ	ABRIL	MAIG	JUNY	JULY	AUGUST	SEPT	OCT	NOV	
surf	Neologisme	Manlleu	anglès	27	35	34	0	0	0	0	32	10	142		
sweet revenge	Neologisme	Manlleu	anglès	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2		
tackle	Neologisme	Manlleu	anglès	1	2	1	1	0	0	1	1	0	5		
TAEKWONDO	Neologisme	Manlleu	coreà	3	7	15	17	5	17	25	17	25	72		
TAS	Neologisme	De forma		9	26	10	3	3	6	6	41	95			
TÈCNIC	Cultisme		grec	787	37	879	764	852	820	820	820	4.139			
tempus	Neologisme	Manlleu	italià	4	1	2	0	0	1	0	0	8			
TENNIS	Neologisme	Manlleu	anglès	203	101	121	173	165	165	244	0	1.007			
the best	Neologisme	Manlleu	anglès	52	44	63	41	63	80	80	0	343			
three-peat	Neologisme	Manlleu	anglès	0	2	0	0	0	0	0	0	2			
ticketing	Neologisme	Manlleu	anglès	0	0	0	0	0	2	2	0	2			
tie-break	Neologisme	Manlleu	anglès	31	0	4	8	3	3	11	11	57			
titanic	Neologisme	Manlleu	anglès	0	0	1	4	4	3	3	1	10			
TÍTOL	Mot patrimonial		llatí	0	1	1	1	4	4	3	1	10			
top	Neologisme	Manlleu	anglès	454	714	641	705	1.069	816	816	1	4.399			
top 10	Neologisme	Manlleu	anglès	73	68	51	49	46	46	36	0	323			
top ten	Neologisme	Manlleu	anglès	17	14	28	15	11	11	9	0	94			
tournalet	Neologisme	Manlleu	anglès	12	13	2	7	5	5	1	1	40			
touchdown	Neologisme	Manlleu	francès	1	5	1	3	0	0	1	1	11			
TOUR	Neologisme	Manlleu	anglès	1	0	0	0	0	1	6	6	8			
tour de force	Neologisme	Manlleu	francès	303	315	245	345	355	328	328	0	1.891			
trade deadline	Neologisme	Manlleu	francès	0	1	0	0	0	0	0	1	2			
trail	Neologisme	Manlleu	anglès	0	1	0	0	0	0	0	0	1			
transfer	Neologisme	Manlleu	anglès	12	21	24	4	21	14	14	0	96			
trending topic	Neologisme	Manlleu	anglès	4	0	1	0	0	0	0	0	5			
TRIAL	Neologisme	Manlleu	anglès	1	0	0	0	0	0	0	0	1			
TRIATLETA	Neologisme	Manlleu	anglès	34	56	42	27	68	38	38	4	265			
TRIATLO	Neologisme	De forma	derivació	2	2	8	1	1	6	4	22	22			
TRIOMF	Neologisme	De forma	derivació	2	18	29	15	36	28	28	0	128			
txuri-rudin	Mot patrimonial		llatí	576	534	501	527	462	231	231	0	2.831			
UEFA	Neologisme	Manlleu	grec	19	2	2	0	0	0	1	1	18			
VICTÒRIA	Neologisme	De forma	Truncació	13	2	2	0	0	0	0	0	18			
vintage	Cultisme		llatí	1.048	961	1.134	946	860	491	491	0	5.440			
VOLEIBOL	Neologisme	Manlleu	anglès	3	6	5	8	5	6	6	33	33			
vox populi	Neologisme	Manlleu	anglès	30	18	37	28	32	28	28	1	173			
warm up	Cultisme		llatí	0	0	1	0	0	1	1	1	3			
WATERPOLO	Neologisme	Manlleu	anglès	0	0	2	4	4	4	5	5	15			
way points	Neologisme	Manlleu	anglès	85	72	78	84	103	57	57	0	479			
XUT	Neologisme	Manlleu	anglès	1	0	0	0	0	0	0	0	1			
			anglès	245	255	234	287	198	95	95	0	1.314			

TOTAL 27.658 24.616 28.170 26.551 29.839 24.903 161.737

